

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

PRIMERJAVA RAČUNOVODENJA FINANČNIH NALOŽB V DELNICE IN OBVEZNICE
PO SRS 2006 IN SRS 2001

Ljubljana, julij 2007

SEBASTIJAN FARTELJ

IZJAVA

Študent Sebastijan Fartelj izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom dr. Marjana Odarja. Diplomsko delo je dostopno samo v tiskani obliki.

V Ljubljani, dne 17.julij 2007

Podpis: _____

KAZALO

1	Uvod	1
1.1	Področje proučevanja in problematika diplomskega dela	1
1.2	Cilji diplomskega dela	1
1.3	Metoda dela	2
2	Opredelitev finančnih naložb	3
3	Obravnavanje finančnih naložb po SRS 2006.....	3
3.1	Začetno pripoznavanje finančnih naložb.....	3
3.2	Časovni vidik obračunavanja finančnih naložb	4
3.3	Stroški posla	5
3.4	Razvrščanje finančnih naložb po začetnem pripoznanju	5
3.5	Kriteriji za razvrščanje na dolgoročne in kratkoročne naložbe	7
3.6	Začetno merjenje	7
3.7	Poštena vrednost in vrednotenje po pošteni vrednosti	8
3.8	Prevrednotovanje in pripoznavanje dobičkov oziroma izgub iz prevrednotenja	10
3.9	Tečajne razlike	11
3.10	Obravnavanje dividend in obresti	12
4	Primerjava knjigovodskega obravnavanja finančnih naložb po SRS 2001 in SRS 2006	12
4.1	Začetno merjenje finančnih naložb	13
4.2	Prevrednotovanje	14
4.3	Komentar in primerjava določil SRS 2001 in SRS 2006 za računovodsko obravnavanje prevrednotenja delnic ter obveznic kot finančnih naložb	15
4.4	Obravnavanje prihodkov (dividende in obresti) iz naložb	16
5	Praktični primeri knjiženja delnic in obveznic po SRS 2001 in SRS 2006	17
5.1	Finančne naložbe v delnice	18
5.1.1	Izhodiščni podatki in dogodki	18
5.1.2	Računovodenje naložb v delnice	20
5.1.3	Primerjava in komentar razlik v učinkih na računovodske izkaze	20
5.2	Naložbe v obveznice	22
5.2.1	Izhodiščni podatki in dogodki	23
5.2.2	Računovodenje naložb v obveznice	24
5.2.3	Primerjava in komentar razlik v učinkih na računovodske izkaze	25
5.3	Naložba v obveznico z namenom posedovanja do zapadlosti	27
5.3.1	Izhodiščni podatki	27
5.3.2	Efektivna obrestna mera	27
5.3.2.1	Izračun efektivne obrestne mere s postopkom numeričnega približevanja.....	29
5.3.2.2	Izračun odplačne vrednosti in prihodkov od obresti po EOM	29
5.3.3	Knjiženje obveznice v posesti do zapadlosti po SRS 2006.....	31
5.3.4	Knjiženje obveznice v posesti do zapadlosti po SRS 2001.....	32
5.3.5	Komentar razlik med knjiženjem in učinkov na računovodske izkaze.....	34
6	Primerjava knjigovodskega obravnavanja dividend	35
7	Sklep	37
	Seznam literature	40
	Seznam virov	40

1 Uvod

1.1 Področje proučevanja in problematika diplomskega dela

Finančne naložbe predstavljajo v računovodskih izkazih slovenskih podjetij v zadnjih letih čedalje večji delež, zato so računovodska pravila, na podlagi katerih je izkazana njihova vrednost, zelo pomembna. Vrednost finančnih naložb (sredstev) mora biti izkazana čimbolj realno, kar pa je v praksi zelo kompleksen problem.

S prenovu računovodskih standardov, katerih uporaba je obvezujoča z letom 2006 (SRS 2006), je standard 3 (SRS 2006: standard 3), ki sedaj v celoti obravnava finančne naložbe, tako dolgoročne, ki jih je v slovenskih računovodskih standardih iz leta 2001 (SRS 2001) obravnaval standard 3 (SRS 2001: standard 3) – dolgoročne finančne naložbe, kakor tudi kratkoročne, ki jih je obravnaval standard 6 (SRS 2001: standard 6) – kratkoročne finančne naložbe, s prenovu standardov doživel največ sprememb in dopolnitev.

Področje, ki ga obravnava in proučuje diplomska naloga, so finančni instrumenti, na katere imajo omenjene spremembe in dopolnitve računovodskih standardov največji vpliv. Vsebina naloge proučuje vplive različnega obravnavanja finančnih naložb v delnice in obveznice na ravni računovodskih izkazov ter posledice na izkazano višino kapitala – vrednost lastniških sredstev.

Izpostavljena je predvsem problematika, ki izvira iz namena naložbenja. Prenovljeni standardi podajajo različne knjigovodske rešitve za iste vrednostne papirje, v kolikor je namen naložbenja drugačen. Na ta način so se SRS 2006 približali mednarodnim računovodskim standardom in podjetjem ponudili nove metode izkazovanja finančnih naložb v računovodskih izkazih.

1.2 Cilji diplomskega dela

Cilj diplomske naloge je predstaviti, kakšne so novosti na področju vrednotenja in izkazovanja finančnih naložb v delnice in obveznice, ki jih je uvedel nov slovenski računovodski standard. Ob tem je cilj naloge tudi opozoriti na določene praktične rešitve, ki se uporabljajo pri revidiranju finančnih naložb.

Na podlagi primerjave finančnih naložb v delnice in obveznice je namen diplomskega dela prikazati razlike in učinke na računovodske izkaze, ki nastajajo zaradi spremenjenih določil v zvezi z računovodskim obravnavanjem naložb po določitih SRS 2001 in SRS 2006. V nalogi so obravnavane samo delnice in obveznice kot finančni instrumenti, medtem ko kompleksnejši instrumenti presegajo okvire diplomskega dela. Tudi ocena, ali računovodski izkazi, ki so sestavljeni po predpisih prenovljenih SRS, dajejo večjo izrazno moč in bolj oziroma manj realno sliko o poslovanju podjetja ter izkazanih sredstvih, ni predmet te diplomske naloge.

Diploma obravnava tudi osnove treh metod vrednotenja in sicer: pošteno vrednost, uporabo odplačne vrednosti po metodi efektivne obrestne mere in posebnosti glede izbire datuma začetnega pripoznanja finančnih naložb (datum trgovanja oziroma datum poravnave). V teh poglavjih so predstavljeni povzetki ključnih lastnosti poštene vrednosti, posebnost dobljenih rezultatov pri uporabi metode odplačne vrednosti po efektivni obrestni meri in vpliv na izkazovanje finančnih naložb glede na izbiro datuma obračunavanja.

1.3 Metoda dela

Diplomsko delo se opira na dostopno domačo in tujo literaturo. V delu so obravnavana področja, ki jih urejajo SRS. Delnice in obveznice so obravnavane po določilih SRS 2006 in določilih SRS 2001, pri čemer osrednji del naloge predstavljajo praktične predstavitve knjižb za hipotetične finančne naložbe v delnice ter obveznice.

Diplomsko delo podaja tudi primerjavo določil iz SRS 2001 v standardih 3 in 6 in določil iz SRS 2006 v standardu 3 v zvezi s finančnimi naložbami. Predstavljene so glavne vzporednice in vsebinska določila, ob tem pa tudi razlike, ki jih je na določenih področjih vpeljal novi SRS. Diplomsko delo zaobjema samo določila, ki veljajo za posamične računovodske izkaze.

Podatki izvirajo tudi iz aktualnih strokovnih člankov. Pri tem se zavedam, da imajo računovodski podatki in aktualni članki svoje omejitve.

V nalogi sta uporabljena dva izraza za SRS, in sicer:

- Stari SRS, prejšnji SRS ali SRS 2001, mišljeni so SRS, ki so bili sprejeti leta 2001 in so veljali v času od 1.1.2002 do 1.1.2006.
- Prenovljeni SRS, novi SRS ali SRS 2006, mišljeni so SRS, ki so bili sprejeti leta 2005 in ki so začeli veljati z začetkom leta 2006, ki je tudi prvo leto poročanja po teh standardih.

In okrajšave:

- IPI oziroma izkaz poslovnega izida
- PPK oziroma prevrednotovalni popravek kapitala (terminologija SRS 2001)
- PP oziroma presežek iz prevrednotenja (terminologija SRS 2006)
- NPP oziroma negativni presežek iz prevrednotenja (terminologija SRS 2006)
- PPP oziroma pozitivni presežek iz prevrednotenja (terminologija SRS 2006)
- VP oziroma vrednostni papir
- EOM oziroma efektivna obrestna mera
- SRS oziroma slovenski računovodski standardi
- MRS oziroma mednarodni računovodski standard.

2 Opredelitev finančnih naložb

SRS 2006 definirajo finančne naložbe kot sestavni del finančnih instrumentov podjetja. Naložbenik oziroma podjetje jih poseduje, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečevalo svoje finančne prihodke. Finančni prihodki se razlikujejo od prihodkov iz rednega poslovanja, ker ne izhajajo iz prodaje proizvodov in opravljanja storitev (SRS 2006: standard 3.1).

Finančna stroka praviloma pojmuje finančne naložbe (Finanzinvestitionen, Financial instruments) kot denarna plačila (Auszahlungen), s katerimi podjetje pridobi pogodbene pravice do prihodnjih denarnih tokov. Najpogostejše oblike so vrednostni papirji, deleži v podjetjih ali zavarovalni posli. Vsi ti posli bodo, ob izpolnitvi določenih predpostavk (dogodkov), ki slonijo na predvidenih verjetnostih, v prihodnosti podjetju prinesli več pozitivnih kot negativnih denarnih tokov. Pri tem se od realnih investicij (Realinvestitionen, Investments) razlikujejo v tem, da podjetje v zameno za denar ne dobi nič materialnega, temveč pravico do prihodnjih denarnih tokov na podlagi prihodnjega razvoja dogodkov, opredeljenih v pogodbenem razmerju (Geyer et al., 2006, str. 76 - 77).

Finančne naložbe so po vsebini sredstva, ki se ne amortizirajo (nicht abnutzbar). Posebnost tovrstnih naložb je, da je njihova uporabnost časovno neomejena in jih zato ni potrebno amortizirati, temveč se v določenih situacijah meri njihovo realno vrednost. Najpogosteje ravno zaradi te lastnosti v praksi nimajo niti zakonske niti pogodbene omejitve. Za slednje so primer finančne naložbe v delnice (Bertl, 2004, str. 352).

SRS 2006 navaja, da so finančne naložbe večinoma naložbe v **kapital drugih podjetij** ali v **finančne dolgove drugih podjetij**, države, območja in občine ali drugih izdajateljev. Pojavljajo pa se lahko tudi kot **finančna sredstva drugačne narave**, ki niso vezana na proizvodnjo ter opravljanje storitev v proučevanem podjetju (SRS 2006: standard 3.2).

3 Obravnavanje finančnih naložb po SRS 2006

3.1 Začetno pripoznavanje finančnih naložb

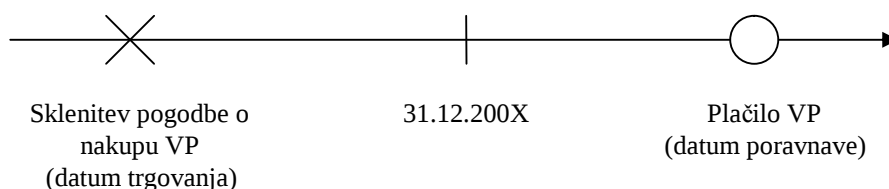
Finančna naložba se v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja pripozna kot finančno sredstvo, če je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njo, in je mogoče njeno nabavno vrednost zanesljivo izmeriti. V bilanci stanja se izkazujejo dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe. Dolgoročne so tiste, ki jih namerava imeti podjetje naložbenik v posesti v obdobju, daljšem od enega leta in ne v posesti za trgovanje (Odar, 2006, str 100).

Za začetno pripoznanje finančne naložbe kot sredstva je pomembno, da je izpolnjen kriterij možnosti njihovega obvladovanja. V primeru finančnih naložb to preprosto pomeni, da podjetje poseduje formalno lastništvo nad prihodnjimi denarnimi tokovi iz naložbe (Bertl, 2004, str. 352).

3.2 Časovni vidik obračunavanja finančnih naložb

Novi SRS predvidevajo obračunavanje nakupov in prodaj finančnih sredstev v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja z upoštevanjem bodisi datuma trgovanja ali datuma poravnave. Razlikovanje med tema načinoma obračunavanja nakupa je značilno predvsem za vrednostne papirje. Izbrani način pripoznavanja vpliva na izkaz poslovnega izida in tudi na bilanco stanja (bilančno vsoto). To se zgodi v primeru, ko družba kupi finančno naložbo pred bilančnim datumom, datum poravnave pa je datiran po bilančnem datumu (Odar, 2006, str. 100 - 101).

Slika 1: Ponazoritev situacije, ko se pojavi razlika zaradi različnega časovnega obračunavanja.

Vir: Lastna skica.

Ključni lastnosti obeh datumov sta:

- **Datum trgovanja (menjave)** je datum, s katerim se podjetje zaveže kupiti ali prodati sredstvo (SRS 2006: standard 3.46, odstavek i).
- **Datum poravnave** (plačila) je datum, ko se sredstvo izroči podjetju ali ga izroči podjetje (SRS 2006: standard 3.46, odstavek j).

Obračunavanje po enem oziroma drugem datumu lahko privede do različnega izkazovanja naložb v računovodskih izkazih. Na dan sklenitve posla se prodajalec zaveže vrednostni papir izročiti kupcu (kupec se zaveže vrednostni papir plačati). V primeru obračunavanja po datumu poravnave tako sredstvo ni izkazano med bilančnimi sredstvi, ampak med zunajbilančnimi sredstvi. Tuje družbe so zato izoblikovale pravilo, da evidentirajo nakup vrednostnega papirja po vrednosti 0 (nič), kar ni v nasprotju s SRS 2006. Namen takega evidentiranja je zagotoviti evidenco o kupljenih vrednostnih papirjih (Odar, 2006, str. 103).

3.3 Stroški posla

Stroške posla SRS 2006 opredeli kot: **Stroški posla** so stroški, pripisljivi neposredno pridobitvi, izdaji ali odtujitvi finančnega sredstva (SRS 2006: standard 3.46 – h). Stroški posla se prištejejo pripoznani vrednosti naložbe v primeru, če je podjetje ne razporedi v skupino finančnih sredstev, izmerjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida. Posebno obravnavanje stroškov posla se pojavi v primeru pridobitve lastnih delnic in deležev ter v primeru bank in finančnih inštitucij, ki stroške posla priznavajo med svojimi prihodki (Odar, 2006, str 104). Stroške, ki jih SRS 2006 pojmuje oziroma ne pojmuje kot stroške posla, prikazuje Tabela 1.

Tabela 1: Vsebina stroškov posla

stroški posla	
vsebujejo	ne vsebujejo
(a) nadomestila in opravnine, plačane: a. zastopnikom (tudi zaposlencem, ki delujejo kot prodajni posredniki) b. svetovalcem c. borznim posrednikom d. borznim trgovcem (b) dajatve urejevalnim organom in borzam vrednostnih papirjev (c) davek in druge davščine od prenosa	(a) premij (b) popustov (c) stroškov financiranja (d) notranjih stroškov splošnih služb in organizacije

Vir: Lastni prikaz na podlagi SRS 2006: standard 3.

3.4 Razvrščanje finančnih naložb po začetnem pripoznanju

Po začetnem pripoznanju se finančne naložbe razvrstijo v (SRS 2006: standard 3.7):

- finančna sredstva, izmerjena po poštni vrednosti prek poslovnega izida,
- finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo,
- finančne naložbe v posojila,
- finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo.

Kriteriji za razvrščanje finančnih naložb so prikazani v Tabeli 2 (glej stran 9).

Tabela 2: Kriteriji za razvrščanje finančnih naložb v štiri skupine

SKUPINA	KRITERIJI ZA RAZVRŠČANJE
finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida	a) je v posesti za trgovanje (izpolnjen mora biti vsaj en pogoj): - je pridobljeno ali prevzeto predvsem za prodajo ali ponovni nakup v kratkem obdobju, - je del portfelja pripoznanih finančnih instrumentov, ki se obravnavajo skupaj in - za katere obstajajo dokazi o nedavnem kratkoročnem prinašanju dobičkov b) je izpeljani instrument (razen izpeljani instrument, ki je predvideni in dejanski instrument za varovanje pred tveganjem) c) je vsako finančno sredstvo, ki: - ga kot tako opredeli podjetje, če zanj obstaja delujoči trg ali - če je njegovo vrednost mogoče zanesljivo izmeriti
finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo	a) neizpeljana finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili b) z določeno zapadlostjo v plačilo c) podjetje jih nedvoumno namerava in zmore posedovati do zapadlosti v plačilo
posojila	a) so neizpeljana finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili b) ne kotirajo na delujočem trgu
finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	a) neizpeljana finančna sredstva b) sredstva, ki niso razvrščena v katerokoli drugo skupino

Vir: Tabela na podlagi SRS 2006: standard 3.48 in 3.51.

Komentar: Pri razvrščanju finančnih naložb je odločilnega pomena namen posedovanja naložbe. V praksi podjetja politiko razvrščanja finančnih naložb določijo v ustreznem dokumentu, na primer v pravilniku o računovodenju ali kakem drugem dokumentu. Glede na predpisane kriterije razvrščanja, se delnice, ki kotirajo na borzi, lahko razporejajo v skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI ali v skupino naložb, razpoložljivih za prodajo. Obveznice se poleg teh dveh skupin lahko razvrstijo tudi v skupino naložb v posesti do zapadlosti ali posojila.

3.5 Kriteriji za razvrščanje na dolgoročne in kratkoročne naložbe

V bilanci stanja se izkazujejo dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe. Dolgoročne so tiste, ki jih namerava imeti podjetje naložbenik v posesti v obdobju, daljšem od enega leta, in ne v posesti za trgovanje.

Tabela 3: Razlogi za prenos finančnih naložb iz dolgoročnih med kratkoročne in obratno

razlog/i za prenos iz dolgoročnih med kratkoročne	iz kratkoročnih med dolgoročne
(a) dolgoročne naložbe, ki zapadejo v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja (b) dolgoročne naložbe, ki zaradi spremenjenega položaja dolžnikov (stečaj, likvidacija) prenehajo biti dolgoročne (c) je taka odločitev oziroma potreba naložbenika	(c) iz utemeljenih razlogov na podlagi pogodb

Vir: Tabela na podlagi SRS 2006: standard 3.

Komentar: Razvrščanje finančnih naložb na dolgoročne in kratkoročne je smiselno, ker na ta način uporabnik računovodskih izkazov hitreje dobi informacijo o (načrtovani) vezanosti (denarnih) sredstev podjetja. V primerjavi s SRS 2001 na tem področju ni bistvenih sprememb.

3.6 Začetno merjenje

SRS 2006 določajo, da se začetno merjenje pripoznanih finančnih sredstev opravi po pošteni vrednosti. Poštena vrednost je v skladu z njeno opredelitvijo v primeru nakupa enaka nabavni vrednosti, saj se predvideva, da so izpolnjeni vsi kriteriji poštene vrednosti (glej poglavje 3.7). Če se sredstvo ne razporedi v skupino sredstev, izmerjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, je treba začetno pripoznani vrednosti prišteti še stroške posla, ki izhajajo neposredno iz nakupa oziroma izdaje (SRS 2006: standard 3.17).

SRS 2006 za finančne naložbe določa tri načine začetnega merjenja, in sicer (Odar, 2006, str. 104):

- merjenje po pošteni vrednosti,
- merjenje po odplačni vrednosti,
- merjenje po nabavni vrednosti.

Tabela 4: Začetno merjenje finančnih naložb glede na razporejene skupine

skupina finančnih naložb	začetno merjenje	SRS 2006
finančna sredstva, izmerjena po poštenu vrednosti prek poslovnega izida	poštena vrednost, brez prištetja stroškov posla	SRS 3.20
finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo	odplačna vrednost po metodi efektivnih obresti s prištetjem stroškov posla	SRS 3.20 (b)
finančne naložbe v posojila	odplačna vrednost po metodi efektivnih obresti s prištetjem stroškov posla	SRS 3.20 (a)
finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo		
- če je objavljena cena na delujočem trgu	poštena vrednost s prištetjem stroškov posla	SRS 3.17
- če ni objavljena cena na delujočem trgu	nabavna vrednost s prištetjem stroškov posla	SRS 3.20 (c)
- če poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti	nabavna vrednost s prištetjem stroškov posla	SRS 3.20 (c)

Vir: Tabela na podlagi SRS 2006: standard 3.17 in 3.20.

Komentar: SRS 2006 predpisujejo za začetno merjenje finančnih naložb pošteno vrednost, odplačno vrednost in nabavno vrednost. Razlika v primerjavi s SRS 2001 je, da stari SRS niso predpisovali poštene vrednosti, ampak samo nabavno in odplačno vrednost (glej poglavje 4.1). Druga razlika so stroški posla, ki se po SRS 2006 v primeru razporeditve v skupino delnic, izmerjenih po poštenu vrednosti preko IPI, ne prištevajo začetno pripoznani vrednosti naložbe. Za primerjavo z določili SRS 2001 glej poglavje 4.2.

3.7 Poštena vrednost in vrednotenje po poštenu vrednosti

Predstavljanje gospodarskih kategorij v računovodskih izkazih po poštenu vrednosti poveča njihovo informacijsko vrednost, hkrati pa je to tudi korak naprej k resnični in poštenu predstavitvi računovodskih izkazov podjetja. K temu sta pripomogla predvsem hiter razvoj finančnih trgov in večja potreba po resničnem ter poštenem izkazovanju gospodarskih kategorij (Strašek, 2001, str. 68).

Poštena vrednost predstavlja znesek, za katerega je določeno sredstvo možno zamenjati oziroma obveznost odplačati med dvema (dobro) obveščenima in voljnima strankama (IFRS and IAS with interpretations, 2005, str. 1672).

Značilnosti in vrednotenje gospodarskih kategorij po poštenu vrednosti lahko združimo v štiri skupine (Čuček, 2001, str. 30):

1. **Nihanje.** Upoštevanje vrednotenja po pošteni vrednosti poveča nihanje dobička v posameznih letih.
2. **Zanesljivost merjenja.** Pri nekaterih kategorijah je poštena vrednost težko določljiva. To velja predvsem za tista sredstva in obveznosti, s katerimi se ne trguje na trgu, ali za nizko likvidne kategorije z majhno tržno kapitalizacijo.
3. **Primerljivost.** Z vrednotenjem po pošteni vrednosti je dosežena primerljivost med istovrstnimi gospodarskimi kategorijami, pridobljenimi v različnih obdobjih.
4. **Opustitev strogega načela upoštevanja nastanka poslovnega dogodka.** Z uporabo poštene vrednosti se v trenutno vrednost gospodarske kategorije pogosto vštevajo tudi še nerealizirane vrednosti. To se pojavi na primer v primeru uporabe metod vrednotenja, po katerih se sedanja vrednost oceni na podlagi pričakovanih denarnih tokov v prihodnjih obdobjih.

Pri finančnih instrumentih razumemo v praksi pod pojmom poštena vrednost tržno vrednost opravljenega posla, ki je pod določenimi pogoji popravljena za stroške posla. Najboljši dokaz poštene vrednosti instrumentov, s katerimi se trguje na organiziranem in plačilno sposobnem trgu, je zato tržna cena. Če pa trg ni dobro razvit, uporabimo druge metode ocenjevanja, kot je denimo trenutna tržna vrednost drugega podobnega instrumenta, analiza diskontiranja denarnih tokov ali modeli za določanje cen opcij (Čuček, 2001, str. 30).

SRS 2006 opredeljuje dva pogoja za opredelitev neke vrednosti kot poštene vrednosti. Poštena vrednost je dokazana, če jo je mogoče zanesljivo izmeriti, pogoj za to pa je, da (SRS 2006: standard 3.21)

- (a) je objavljena cena na delujočem trgu vrednostnih papirjev ali
- (b) obstaja model vrednotenja, pri katerem so vložki podatkov vanj dokazani, ker prihajajo z delujočega trga.

Problem kvalitete dobička, ki izhaja iz problema pripoznavanja prihodkov in odhodkov zaradi vrednotenja finančnih naložb po pošteni vrednosti, se posledično razširi v problem denarnih tokov. Zaradi upoštevanja načela poštene vrednosti v trenutku prevrednotenja posledično ne pride do denarnih tokov. Do denarnih tokov iz prevrednotenih sredstev in dolgov bo prišlo v prihodnosti. Ker pa je prihodnost povezana z vrsto negotovosti in tveganj, so jim izpostavljeni tudi denarni tokovi (Odar, 2000, str. 17).

Komentar: Če želimo govoriti o resničnih in poštenih računovodskih izkazih, je teoretično edino pravilno upoštevanje načela poštene vrednosti v celoti, vendar pa bi njegova dosledna uporaba lahko povzročila ugotovitev in razdelitev čistega dobička, ki bi izviral iz prevrednotenih sredstev, ki še niso realizirana z denarnim tokom. Prevrednotovalni prihodki, ki nastanejo na primer zaradi prevrednotenja delnic na višjo pošteno vrednost (če so delnice razvrščene v skupino finančnih naložb, izkazanih po pošteni vrednosti preko IPI), še niso »realizirani denarni tok« oziroma njihova poštena vrednost vsebuje nerealizirane kapitalske dobičke. Taki dobički so še nerealizirani in so samo pokazatelj potencialnega dobička, ki bi bil dosežen v primeru prodaje delnice po zaključnem tečaju na zaključni dan (SRS 2006 določajo srednji tečaj BS na bilančni

datum). Pri uporabi poštene vrednosti se je zato vedno potrebno vprašati, kaj sestavlja vsebino dobička.

3.8 Prevrednotovanje in pripoznavanje dobičkov oziroma izgub iz prevrednotenja

Prevrednotovanje se po SRS 2006 lahko pojavi kot prevrednotenje finančnih naložb na pošteno vrednost, oslabitev naložbe ali odprava oslabitve. Kot prevrednotenje se ne štejejo pogodbeni pripis obresti in druge spremembe glavnice naložbe (Odar, 2006, str 104).

»Pri sestavljanju računovodskih izkazov (Jahresabschlussaufstellung) je za vsako sredstvo potrebno ugotoviti trenutno vrednost in ga izkazati po tej vrednosti. V kolikor poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti, je pravilno, da se naložba izkaže po vrednosti, ki v tem trenutku najbolj odraža njeno realno vrednost.« (Bertl, 2004, str. 299)

Pripoznavanje dobičkov ali izgub zaradi vrednotenja oziroma kasnejšega merjenja po določilih SRS 2006 prikazuje tabela 5.

Tabela 5: Pripoznavanje dobičkov oziroma izgub zaradi merjenja

skupina finančnih naložb	dobiček	izguba	SRS 2006
finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida	finančni prihodki	finančni odhodki	SRS 3.22 (a)
finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo	finančni prihodki	finančni odhodki	SRS 3.23
finančne naložbe v posojila	finančni prihodki	Finančni odhodki	SRS 3.23
finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo	kapital – povečanje presežka iz prevrednotenja	kapital - zmanjšanje presežka iz prevrednotenja	SRS 3.22 (b)

Vir: Tabela na podlagi SRS 2006: standard 3.22 in 3.23.

Komentar: Po določilih standardov 3.22 in 3.23 se dobički oziroma izgube, ki nastanejo zaradi merjenja finančnih naložb, pripoznajo kot finančni prihodki oziroma odhodki v IPI ali kot povečanje oziroma zmanjšanje presežka iz prevrednotenja v kapitalu. Obravnavanje dobičkov in izgub je odvisno od razporeditve naložbe v določeno skupino, razporeditev pa je odvisna od namena posedovanja naložbe.

Računovodsko usmeritev razvrščanja naložb določijo podjetja sama v skladu s standardi. V zvezi z razvrščanjem finančnih naložb imajo podjetja glede na določila SRS 2006 možnost razvrstiti iste finančne instrumente v različne skupine naložb (glej poglavje 3.4), ki se računovodsko

različno obravnavajo in različno vplivajo na računovodske izkaze. Izbor usmeritve razvrščanja finančnih naložb v predpisane skupine naložb posredno vpliva na izkazane postavke v računovodskih izkazih.

3.9 Tečajne razlike

Preračuni finančnih sredstev, izraženih v tujih valutah, ki so **denarne postavke**, se pripoznajo v poslovnem izidu. Preračuni ostalih finančnih sredstev, izraženih v tujih valutah, se pripoznajo v skladu z njihovo razvrstitvijo (SRS 2006: standard 3.22). Pri tem so denarne postavke opredeljene kot denarna sredstva, ki jih ima podjetje, ter finančne naložbe v posojila, ki jih bo podjetje prejelo poravnane v določeni ali določljivi velikosti denarnih sredstev (SRS 2006: standard 3.46 – u).

Pri finančnih naložbah kot **denarnih postavkah** so po računovodskem razumevanju mišljene naložbe, ki se izplačujejo, naprimer obveznice in dolžniški vrednostni papirji, ne pa tudi lastniške finančne naložbe, kot so naprimer delnice. Standard opredeljuje **finančne naložbe v posojila** kot naložbe v finančne dolgove drugih podjetij, države ali drugih izdajateljev. Mednje štejemo tudi finančne naložbe v kupljene obveznice (SRS 2006: standard 3.4).

Tabela 6: Izkazovanje tečajnih razlik

skupina finančnih naložb	pozitivne tečajne razlike	negativne tečajne razlike
(1) finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida	finančni prihodki	finančni odhodki
(2) finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo		
(3) finančne naložbe v posojila		
(4) finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo		
- denarne postavke	finančni prihodki	finančni odhodki
- lastniške finančne naložbe	povečanje presežka iz prevrednotenja	zmanjšanje presežka iz prevrednotenja

Vir: Tabela na podlagi SRS 2006: standard 3.22.

Komentar: Tečajne razlike pri finančnih naložbah se obravnavajo kot prevrednotovalni finančni prihodki oziroma odhodki ali preko PPP oziroma NPP. Enako kot pri prevrednotovanju razvrščanje naložb vpliva na postavke v računovodskih izkazih. Tečajne razlike presegajo okvire diplomskega dela in v nadaljevanju ne bodo upoštevane.

3.10 Obravnavanje dividend in obresti

Obresti, izračunane po metodi efektivnih obresti, se pripoznajo v poslovnem izidu (SRS 2006: standard 3.22).

Tabela 7: Zgled knjižbe za prihodke od obresti

dogodek	naziv	debet	kredit
terjatev za obresti	kratkoročne terjatve za obresti finančni prihodki iz finančnih naložb	x	x
nakazilo obresti	kratkoročne terjatve za obresti denarna sredstva (pri bankah)	x	x

Vir: SRS 2006: standard 3.22.

Dividende za kapitalni instrument se pripoznajo v poslovnem izidu, ko podjetje pridobi pravico do plačila (SRS 2006: standard 3.22).

Tabela 8: Zgled knjižbe za prihodke iz dividend

dogodek	naziv	debet	kredit
terjatev za dividende	kratkoročne terjatve za dividende finančni prihodki iz finančnih naložb	x	x
nakazilo dividend	kratkoročne terjatve za dividende denarna sredstva (pri bankah)	x	x

Vir: SRS standard 3.22.

Zgled knjigovodskega obravnavanja dividend – glej poglavje 6.

4 Primerjava knjigovodskega obravnavanja finančnih naložb po SRS 2001 in SRS 2006

S prehodom na SRS 2006 je področje finančnih naložb doživelo največ sprememb in dopolnitev. Razlog je v spremembah in dopolnitvah mednarodnega računovodskega standarda (MRS) 32 – finančni instrumenti – razkrivanje in predstavljanje – ter v spremembah in dopolnitvah MRS 39 – finančni instrumenti – pripoznavanje in merjenje, ki so bile sprejete po sprejetju SRS 2001. Za standard 3 (SRS 2006) lahko trdimo, da je v celoti napisan na novo ter prinaša tudi največ vsebinskih novosti glede pripoznavanja, merjenja in predvsem vrednotenja sredstev (Odar, 2006, str. 100).

V nadaljevanju so prikazana določila računovodskega obravnavanja finančnih naložb po predpisih SRS 2001 ter primerjava in komentar določil s SRS 2006. Prikazana so določila glede začetnega merjenja, prevrednotenja in dve metodi obravnavanja prihodkov iz naložb. Primerjava in komentar se nanašata na določila, ki veljajo za naložbe v delnice in obveznice. Za delnice ter obveznice bodo v nadaljevanju diplomskega dela na izmišljenih primerih (glej poglavje 5) prikazane tudi razlike v učinkih na računovodske izkaze, ki izhajajo iz spremenjenih določil.

4.1 Začetno merjenje finančnih naložb

SRS 2001 posebej obravnava dolgoročne finančne naložbe (SRS 2001: standard 3) in kratkoročne finančne naložbe (SRS 2001: standard 6). Primerjava določil v zvezi z začetnim merjenjem po SRS 2006 in SRS 2001 je predstavljena v spodnji tabeli.

Tabela 9: Primerjava vrednosti pri začetnem merjenju finančnih naložb

možne vrednosti začetnega merjenja	
po SRS 2001	po SRS 2006
naložba v kapital, lastniške oziroma dolžniške vrednostne papirje	
(1) nabavna vrednost (povečana za neposredne stroške)	(1) poštena vrednost (z/brez prištetja stroškov posla) (2) odplačna vrednost (prišteti stroški posla) (3) nabavna vrednost (prišteti stroški posla)
naložbe v posojila	
plačani znesek, z utemeljitvijo se pripišejo tudi pripisane obresti (metoda veljavnih obrestnih mer)	odplačna vrednost (metoda efektivnih obrestnih mer)

Vir: SRS 2001 in SRS 2006.

Komentar: Razlika med SRS 2001 in SRS 2006 v primeru začetnega merjenja je predpisana vrednost, po kateri se morajo izmeriti finančne naložbe. Zgornja tabela prikazuje spremenjena pravila za začetno merjenje naložb v kapital in vrednostne papirje, pri katerih je po SRS 2006 predpisana poštena vrednost, medtem ko se nabavna vrednost uporablja v primerih, ko poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti – naprimer da ne obstaja aktivno delujoči trg za vrednostni papir. Nabavna vrednost na dan nakupa ustreza opredelitvi poštene vrednosti in zato prehod na pošteno vrednost iz tega vidika nima vpliva na začetno izmerjeno vrednost.

Razlika je možnost uporabe odplačne vrednosti za dolžniške vrednostne papirje (obveznice), ki jih podjetje namerava posedovati do zapadlosti. Odplačna vrednost se po SRS 2006 izračunava po metodi efektivnih obrestnih mer, medtem ko se je po SRS 2001 izračunavala po metodi veljavnih obrestnih mer. Uporaba veljavne oziroma efektivne obrestne mere na začetno izmerjeno odplačno vrednost nima vpliva (glej poglavje 5.2.4.).

Druga razlika je upoštevanje stroškov posla, ki so se po SRS 2001 prištevali začetno izmerjeni vrednosti delnice oziroma obveznice, medtem ko se po novih standardih v primeru razvrstitve v skupino po pošteni vrednosti preko IPI ne prištevajo več. Posledično ima to vpliv na višino presežkov iz prevrednotenja, za kar pa se v praksi izkaže, da nima bistvenega vpliva na računovodske izkaze.

4.2 Prevrednotovanje

Prevrednotenje finančnih naložb je sprememba njihove knjigovodske vrednosti in se lahko pojavi zaradi okrepitve, oslabitve ali odprave oslabitve. Kot prevrednotenje se ne štejejo pogodbeni pripis obresti in druge spremembe glavnice naložbe (SRS 2001: standard 3 in 6). Računovodsko obravnavanje dobičkov oziroma izgub iz prevrednotenja prikazujeta Tabeli 10a in 10b.

Tabela 10a: Prevrednotovanje dolgoročnih finančnih naložb po SRS 2001

prevrednotenje po SRS 2001	okrepitev	oslabitev	vpliv	SRS 2001
<i>prevrednotenje zaradi tečajnih razlik</i>	finančni prihodki	finančni odhodki	IPI	SRS 3.28 in 6.22
<i>lastniški vrednostni papirji, dolgoročni dolžniški vrednostni papirji</i> prevrednotenje zaradi spremembe poštene vrednosti	kapital (PPK)	finančni odhodki (-PPK*)	kapital in IPI	SRS 3.25 in 3.29
<i>naložbe v podjetja, z vrednostnimi papirji katerih se ne trguje na borznem ali prostem trgu (poštena vrednost ni dokazljiva)</i>	kapital (PPK)**	finančni odhodki***	kapital in IPI	SRS 3.26 in 3.27
<i>- uporaba kapitalske metode (obravnavanje skozi IPI)</i>	finančni prihodki	finančni odhodki	IPI	SRS 3.26
<i>- uporaba kapitalske metode (obravnavanje skozi PPK)</i>	PPK	finančni odhodki (-PPK*)	kapital in IPI	SRS 3.26
<i>dolgoročna posojila, ki niso v posesti za trgovanje, dolgoročni vrednostni papirji v posesti do zapadlosti</i> prevrednotenje zaradi spremembe odplačne vrednosti (metoda veljavnih obresti)	kapital (PPK)	finančni odhodki	kapital in IPI	SRS 3.27 in 3.30

Vir: Tabela na podlagi SRS 2001: standard 3.

Tabela 10b: Prevrednotovanje kratkoročnih finančnih naložb po SRS 2001

prevrednotenje po SRS 2001	okrepitev	oslabitev	vpliv	SRS 2001
<i>prevrednotenje zaradi tečajnih razlik</i>	finančni prihodki	finančni odhodki	IPI	SRS 6.22
<i>lastniški vrednostni papirji, dolgoročni in kratkoročni dolžniški vrednostni papirji v posesti za prodajo</i> prevrednotenje zaradi spremembe poštene vrednosti	kapital (PPK)	finančni odhodki	kapital in IPI	SRS 6.24
<i>naložbe v podjetja, s katerimi se ne trguje na borznem ali prostem trgu (poštena vrednost ni dokazljiva)</i>	ni okrepitve	finančni odhodki**	IPI	SRS 6.24 in 6.25
<i>dana kratkoročna posojila, ki niso v posesti za trgovanje, dolgoročni in kratkoročni dolžniški vrednostni papirji v posesti do zapadlosti</i> prevrednotenje zaradi spremembe odplačne vrednosti (metoda veljavnih obresti)	kapital (PPK)	finančni odhodki	kapital in IPI	SRS 6.25 in 6.27

* Najprej se odpravi PPK in nato gre zmanjšanje pod NV v finančne odhodke.

** Prevrednotujejo se samo zaradi spremembe eura, če se opravlja splošno prevrednotenje kapitala.

*** Oslabitev oziroma neudenarljivost.

Vir: Tabela na podlagi SRS 2001: standard 6.

Komentar: Iz primerjave Tabel 5 (glej poglavje 3.8), 10a in 10 b, ki povzemajo določila prevrednotovanja finančnih naložb po SRS 2006 in SRS 2001, je razvidno, da je razlika pri obravnavanju dobičkov oziroma izgub iz prevrednotenja v izkazovanju prevrednotovalnih dobičkov oziroma izgub, ki nastanejo pri merjenju vrednosti finančnih naložb na presečne datume. Po SRS 2001 so se vsi dobički izkazovali preko PPK (razen v primeru uporabe kapitalske metode), vse izgube pa preko IPI. Po SRS 2006 se dobički in izgube izkazujejo preko IPI ali preko kapitala, odvisno od razvrstitve v eno izmed štirih skupin.

4.3 Komentar in primerjava določil SRS 2001 in SRS 2006 za računovodsko obravnavanje prevrednotenja delnic ter obveznic kot finančnih naložb

Po SRS 2001 se je prevrednotenje na višjo pošteno vrednost izkazovalo preko kapitala, prevrednotenje na manjšo vrednost pa preko izkaza poslovnega izida, razen v primeru odvisnih in pridruženih podjetij, ko je podjetje pri uporabi kapitalske metode izbralo računovodsko usmeritev izkazovanja prevrednotenja preko IPI. Pri tem je potrebno opozoriti, da to prevrednotenje ne izhaja iz spremembe tečaja, temveč iz udeležbe v dobičku. Dobičke iz naložb v delnice oziroma dividende so podjetja neposredno pripisovala knjigovodski vrednosti delnice takrat, ko je bil sprejet sklep o uporabi (razdelitvi) dobička in so nato ob prejemu plačila njihovo vrednost zmanjševala (SRS 2001: standard 3.26).

Primerjava obravnavanja prevrednotenja delnic ter obveznic po SRS 2006 z SRS 2001 prikazuje Tabela 11.

Tabela 11: Primerjava računovodskega obravnavanja prevrednotenja po SRS 2001 in 2006

razvrščanje delnic	okrepitev	slabitev
SRS 2006		
- po pošteni vrednosti preko IPI	IPI	IPI
- razpoložljiva za prodajo	PPP	NPP
SRS 2001		
- lastniški in dolžniški vrednostni papirji	PPK*	IPI
- odvisna in pridružena podjetja (prevrednotenje iz obračunanih dobičkov)		
(1) kapitalska metoda (IPI)	IPI	IPI
(2) kapitalska metoda (PPK)	PPK	IPI

* Izjema so delnice, katerih poštena vrednost ni zanesljivo določljiva. Se ne krepijo.

Vir: Tabela na podlagi SRS 2001: standard 3 in 6 in SRS 2006: standard 3.

SRS 2006 kot novost uvaja obravnavanje dobičkov in izgub iz prevrednotenja, odvisno od namena posedovanja delnic oziroma odvisno od skupine, v katero je delnica razvrščena. V primeru razporeditve v skupino, razpoložljivo za prodajo, se prevrednotovalni dobiček ali izguba (razlika med knjigovodsko vrednostjo in na novo izmerjeno vrednostjo na presečni datum) obravnava preko kapitala v postavki presežek iz prevrednotenja kapitala. Pri tem standard predpisuje možnost nastanka pozitivnega in negativnega popravka kapitala.

V kolikor so delnice razvrščene v skupino naložb po pošteni vrednosti, izmerjeni preko IPI, se dobiček in izguba iz prevrednotenja - razlika med knjigovodsko vrednostjo in na novo izmerjeno pošteno vrednostjo - obravnavajo preko IPI. Ker SRS 2006 ne predpisujejo več kapitalske metode za primere odvisnih in pridruženih podjetij, se obračunani dobički iz naložb v delnice ne pripisujejo vrednosti naložbe. Na ta način je bilo odpravljeno tudi prevrednotenje delnic, ki je po SRS 2001 lahko nastalo zaradi pripisa sorazmernega deleža dobička.

4.4 Obravnavanje prihodkov (dividende in obresti) iz naložb

SRS 2001 omenja dve metodi obravnavanja dobičkov iz dolgoročnih naložb, in sicer:

- naložbeno metodo (naložbe v podjetja, ki niso zajeta v skupinske računovodske izkaze) in
- kapitalsko metodo (naložbe v odvisna in pridružena podjetja¹).

¹ Šteje se, da ima obvladujoče podjetje v pridruženem podjetju pomemben vpliv, če je udeleženo v njegovem kapitalu z najmanj 20%.

Tabela 12: Naložbena metoda

dogodek	naziv	debet	kredit
udeležba v dobičku	terjatev finančni prihodki iz finančnih naložb (IPI)	x	x
nakazilo dobička	terjatev denarna sredstva	x	x

Vir: Prikaz na podlagi SRS 2001: standard 3.26.

Tabela 13: Kapitalska metoda

dogodek	naziv	debet	kredit
udeležba v dobičku	finančna naložba (BS) prevrednotovalni popravek kapitala (BS) oziroma finančni prihodki iz finančnih naložb	x	x
nakazilo dobička	finančna naložba (BS) denarna sredstva	x	x

Vir: Prikaz na podlagi SRS 2001: standard 3.26.

Komentar: Za kratkoročne finančne naložbe SRS 2001 določa, da se prihodki obravnavajo kot finančni prihodki oziroma kot prihodki od naložbenja. Ugotavljajo se kot donosi po pogodbi, ne glede na to, ali se ti donosi dosegajo odvisno od poslovnega izida podjetja ali neodvisno od njega. Za primer knjigovodskega obravnavanja udeležbe v dobičku po SRS 2001 glej poglavje 6.

SRS 2006 so odpravili uporabo kapitalske metode, ki se je uporabljala pri odvisnih in pridruženih podjetjih. Po določitvah SRS 2001 se je sorazmerni delež dobička pripisoval knjigovodski vrednosti delnice, kar se je obravnavalo kot prevrednotenje. SRS 2006 so tovrstno prevrednotenje odpravili in vse prejete dividende obravnavajo po principu naložbene metode (glej poglavje 3.10), kjer se delež obračunanega dobička ne pripisuje naložbi, temveč se izkazuje kot (kratkoročna) terjatev v bilanci stanja in finančni prihodek v IPI.

5 Praktični primeri knjiženja delnic in obveznic po SRS 2001 in SRS 2006

V tem poglavju je predstavljena primerjava računovodskega obravnavanja različnih vrst delnic ter obveznic po starih in novih SRS ter učinkov vrednotenja na računovodske izkaze, ki nastajajo zaradi tega. Namen je prikazati, kakšna je razlika med učinki obravnavanja delnic in obveznic iz različnih skupin (štiri skupine, kot jih predvideva SRS 2006) po SRS 2006 in učinki, kot če bi iste naložbe obravnavali po SRS 2001 na izmišljenih primerih.

Kot zgledi so prikazani učinki obravnavanja finančnih naložb v delnice, ki so po SRS 2006 razvrščene v:

- skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI,
- skupino naložb, razpoložljivih za prodajo

in učinki obravnavanja finančnih naložb v obveznice, ki so razvrščene v:

- skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI,
- skupino naložb, razpoložljivih za prodajo,
- skupino naložb, v posesti do zapadlosti.

Zgledi so zaradi lažje ponazoritve prilagojeni namenu diplomskega dela – prikazati učinke na računovodske izkaze, ki izhajajo iz obravnavanja delnic ter obveznic po določilih SRS 2006 oziroma SRS 2001 – in so zato preprostejši kot v praksi. Za vse primere naložb v delnice in obveznice so prikazani učinki na računovodske izkaze iz različnega zaporedja rasti in padanja njihove vrednosti, odtujitve naložb in vplivov udeležbe v dobičku - dividende ter obresti. Komentarji računovodskega obravnavanja na podlagi prikazanih primerov so podani na koncu poglavij, komentarji primerjav in primerjave pa v posebnih poglavjih.

5.1 Finančne naložbe v delnice

Poglavje prikazuje učinke in primerjavo računovodenja finančne naložbe v delnico po določilih SRS 2006 – kot če je delnica razporejena v skupino naložb po pošteni vrednosti preko IPI oziroma v skupino naložb, razpoložljivih za prodajo – in po določilih SRS 2001. Predpostavlja se naložbo v eno delnico, zaradi česar ni potrebe po uporabi metod razbremenjevanja zalog – FIFO, LIFO ali metoda povprečnih cen.

Za prikaz računovodenja naložbe so uporabljeni podatki hipotetične delnice LIPA. Tečaji in dogodki v zvezi s to delnico so izmišljeni in predpostavlja se dve varianti tečaja ob odtujitvi: pri varianti 1 predpostavljamo prodajo delnice pod nakupno ceno, pri varianti 2 pa prodajo nad nakupno vrednostjo delnice. Prikazani so učinki spremembe tečaja, stroškov posla ter odtujitve delnice, pri tem pa je izpuščen prikaz knjiženja prejetih dividend. Knjiženje dividend je prikazano v poglavju 6.

5.1.1 Izhodiščni podatki in dogodki

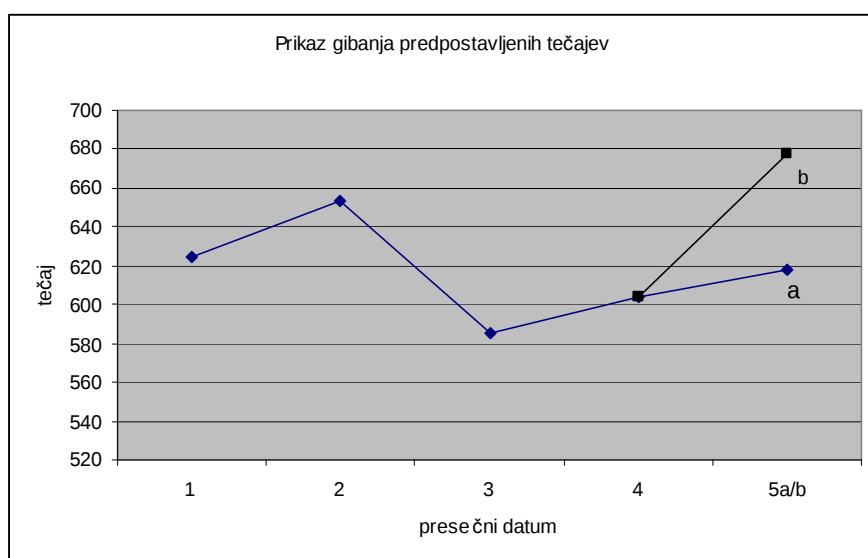
Za zgled računovodskega obravnavanja kotirajoče delnice so uporabljeni sledeči tečaji na presečne datume (t):

Tabela 14: Tečaji delnice LIPA na izbrane datume

koda	t	enotni	gibanje
LIPA	1	624,5	●
LIPA	2	653,3	▲
LIPA	3	585,2	▼
LIPA	4	603,9	▲
LIPA	5a	618,1	▲
LIPA	5b	677,5	▲

Vir: Lastni podatki.

Slika 2: Grafični prikaz gibanja predpostavljenih tečajev delnice LIPA na bilančne presečne datume

Vir: Tabela 14.

Dogodki:

- (1) 28.4.2006: nakup vrednostnega papirja – po tečaju 624,5392
- (2) 12.5.2006: 1. presečni datum (prevrednotovanje)
- (3) 25.5.2006: 2. presečni datum (prevrednotovanje)
- (4) 29.5.2006: 3. presečni datum (prevrednotovanje)
- (5a) 28.7.2006: varianta 1: prodaja pod nakupno ceno
- (5b) 11.9.2006: varianta 2: prodaja nad nakupno ceno

Stroški posla:

- provizija KDD: 1 euro
- provizija posrednika: 2 euro

5.1.2 Računovodenje naložb v delnice

Računovodenje delnic v skladu z določili je prikazano v Tabelah 28, 29 in 30 (glej priloge 1, 2 in 3). Knjiženje glede na določila SRS 2006 in SRS 2001 je prikazano za hipotetično delnico LIPA (glej poglavje 5.1.1.).

Pri tem je potrebno opozoriti, da je primer teoretičen in da je v praksi vprašljiva razporeditev delnice, ki jo podjetje poseduje skozi štiri presečne datume, v skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI. Iz dolgoročnega posedovanja izhaja, da delnica ni namenjena kratkoročnemu trgovanju, kljub temu pa je taka situacija možna, naprimer pri podjetjih, ki sestavljajo računovodske izkaze četrtletno ali še pogostejše. V naslednjem poglavju je prikazana primerjava in komentar razlik v učinkih na računovodske izkaze, ki izhajajo iz spremenjenih določil v SRS 2006 in SRS 2001.

5.1.3 Primerjava in komentar razlik v učinkih na računovodske izkaze

Komentar tega poglavja se nanaša na primerjavo računovodenja naložbe v izmišljeno delnico LIPA, kot je prikazano v Tabelah 28, 29 in 30 (glej priloge 1, 2 in 3). Primerjavo učinkov iz primera delnice LIPA prikazuje Tabela 15(a – c).

Tabela 15: Primerjava učinkov na računovodske izkaze naložbe v delnico LIPA

Tabela 15a	SRS 2006		SRS 2001
realiziran kapitalski dobiček/izguba ob odtujitvi	PV prek IPI*	RZP**	
finančni dobiček	53,00	50,00	50,00
skupni dobiček	50,00	50,00	50,00
finančna izguba	-6,40	-9,40	-9,40
skupna izguba	-9,40	-9,40	-9,40

Tabela 15b	SRS 2006		SRS 2001
učinki na računovodske izkaze v obdobju posedovanja (prodaja pod nabavno vrednostjo)	PV prek IPI*	RZP**	
finančni prihodki	61,70	0,00	32,90
skupni prihodki	61,70	0,00	32,90
finančni odhodki	68,10	-9,40	42,30
skupni odhodki	71,10	-9,40	42,30

Tabela 15c	SRS 2006		SRS 2001
učinki na računovodske izkaze v obdobju posedovanja (prodaja nad nabavno vrednostjo)	PV prek IPI*	RZP**	
finančni prihodki	121,10	50,00	92,30
skupni prihodki	121,10	50,00	92,30
finančni odhodki	68,10	0,00	42,30
skupni odhodki	71,10	0,00	42,30

*skupina naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti prek IPI

**skupina naložb razpoložljivih za prodajo

Vir: Tabela na podlagi računovodenja naložbe v delnico.

Naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti preko IPI: Iz primera je razvidno, da prevrednotenje delnic preko IPI privede do izkazovanja obračunanih finančnih prihodkov oziroma odhodkov, ki ne slonijo na prodaji (odtujitvi) delnice. V celotnem obdobju, med trenutkom nabave in prodaje delnice, so na vse presečne datume v računovodskih izkazih izkazani finančni prihodki oziroma odhodki, ki ne zagotavljajo denarnega toka iz tečajne razlike v izkazani višini. Trgovca z delnicami prvotno zanima realizirana razlika med cenama, ki ju doseže z nakupom in prodajo delnice. Prevrednotovalni finančni prihodki oziroma odhodki so iz poslovnega vidika samo pokazatelj pravilne odločitve o investiranju v določeno delnico.

Prevrednotenje oziroma izmeritev na višjo pošteno vrednost preko IPI-ja vpliva na višino dobička. Ker so v finančnih prihodkih skriti obračunski prihodki, ima neupoštevanje tega dejstva lahko za posledico razdelitev dobička, ki izvira iz nezagotovljenih prihodnjih denarnih tokov. V kolikor se podjetje za zagotovitev izplačila dividend zadolži, lahko to privede do likvidnostnih težav v prihodnjih obdobjih. V primeru vrednotenja po pošteni vrednosti je zato potrebno preverjati vsebino dobička.

Naložba v delnico, ki se na koncu obdobja proda pod nabavno vrednostjo, je slaba naložba. Kljub temu je v računovodskih izkazih na vmesne presečne datume v primeru ugodnega gibanja tečaja lahko izkazana kot dobra naložba, ki »prinaša« prevrednotovalne finančne prihodke. Ta učinek je manjši v primeru obravnavanja delnic po SRS 2001, ker se finančni odhodki in prihodki izkazujejo samo v primeru gibanja tečaja pod nakupnim tečajem delnice, medtem ko se spremembe tečaja nad nabavno vrednostjo izkazujejo preko kapitala v bilanci stanja. Glej Tabeli 15b in 15c².

Po SRS 2006 se stroški posla iz naložb, razporejenih v skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI, ne všttevajo v začetno pripoznano vrednost delnice, ampak se obravnavajo kot tekoči stroški. Posledica tega je različna višina obračunanih finančnih odhodkov in celotnih odhodkov. Teoretično to pomeni, da bi zato podjetje, ki ima samo eno naložbo v delnico in nobenega drugega sredstva, po SRS 2006 v IPI izkazovalo finančne odhodke in odhodke iz rednega poslovanja, po SRS 2001 pa samo finančne odhodke. Zaradi tega bi izkazovalo različen finančni rezultat. Razlika bi nastajala v višini stroškov posla. Glej Tabelo 15a.

Naložbe, razpoložljive za prodajo: Finančne naložbe v delnice, ki jih podjetje razporedi v skupino naložb, razpoložljivih za prodajo, se na vsak presečni datum izmerijo, dobički oziroma izgube pa se pripoznajo v kapitalu v postavki PPP oziroma NPP. Razlika med knjigovodsko vrednostjo in izmerjeno vrednostjo je v osnovi pozitivna (negativna) tečajna razlika, ki se v IPI prizna kot finančni prihodek (odhodek) šele ob prodaji (odtujitvi). Iz primerjave z računovodskim knjiženjem po SRS 2001 je razvidno, da se na vmesnih presečnih datumih v primeru gibanja tečaja pod nabavno vrednostjo ne knjižijo finančni prihodki oziroma odhodki v IPI, temveč se preko postavke PP spreminja vrednost (lastniškega) kapitala – pozitivno in

² Prikazani primer iz poglavja 5.1.2 je zelo teoretičen, saj se v praksi pojavi vprašanje ustreznosti razporeditve takšne delnice v skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI. Pri naložbah, ki jih podjetje poseduje skozi toliko presečnih datumov, se pojavi vprašljivost namena posedovanja. Če je namen na primer trgovanje z njimi, se pričakuje prodajo delnice v roku enega leta.

negativno od začetno pripoznane vrednosti. Ker se finančni dobiček oziroma izguba knjižita šele v obdobju, ko je delnica prodana, gibanje tečaja nima vpliva na izkazani dobiček v računovodskih izkazih na presečne datume v obdobju med nakupom in prodajo delnice. Glej Tabeli 15b in 15c.

Stroški posla v primeru razporeditve delnice v skupino naložb, razpoložljivih za prodajo, izenačujejo finančne odhodke s tekočimi odhodki (odhodki, ki so povezani s to naložbo), saj so vkalkulirani v začetno izmerjeno vrednost delnice. To je poleg knjiženja dobičkov in izgub iz prevrednotenja tudi razlika v primerjavi z naložbami v delnice, ki so razvrščene v skupino po pošteni vrednosti preko IPI, kjer se stroški posla knjižijo kot tekoči stroški. Glej Tabelo 15a.

Ker prevrednotovalni dobički skrivajo prihodnje davčne obveznosti, dejansko izkazani dobički niso tako visoki kot bi bili v primeru realizacije po obračunskem tečaju. Podjetje mora tovrstne učinke v računovodskih izkazih ustrezno izkazati. Odloženi davki presegajo okvir te diplomske naloge, zato učinki niso zajeti v prikazanih knjižbah.

5.2 Naložbe v obveznice

Poglavje prikazuje učinke in primerjavo računovodenja finančne naložbe v obveznico po določilih SRS 2006 – kot če je obveznica razporejena v skupino naložb po pošteni vrednosti preko IPI oziroma v skupino naložb, razpoložljivih za prodajo – in določilih SRS 2001. Predpostavlja se naložbo v eno obveznico, zaradi česar ni potrebe po uporabi metod razbremenjevanja zalog – FIFO, LIFO ali metoda povprečnih cen.

Za prikaz računovodenja naložbe so uporabljeni podatki hipotetične obveznice HRAST. Tečaji in dogodki v zvezi s to obveznico so izmišljeni in predpostavlja se dve varianti tečaja ob odtujitvi: pri varianti 1 predpostavljamo prodajo delnice pod nakupno ceno, pri varianti 2 pa prodajo nad nakupno vrednostjo delnice. Prikazani so učinki spremembe tečaja, stroškov posla, prejema kuponskih obresti ter odtujitve obveznice.

5.2.1 Izhodišni podatki in dogodki

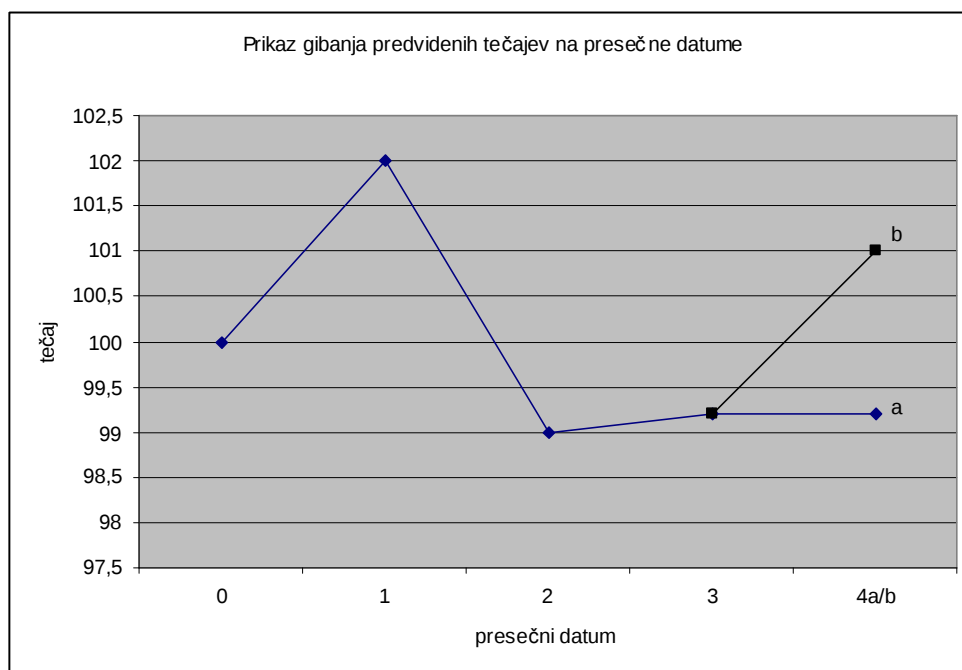
Za zgled računovodskega obravnavanja kotirajoče obveznice so uporabljeni sledeči tečaji.

Tabela 16: gibanje tečaja obveznice HRAST

koda	t	enotni	gibanje
HRAST	0	100	●
HRAST	1	102	▲
HRAST	2	99	▼
HRAST	3	99,2	▲
HRAST	4a	99,2	●
HRAST	4b	101	▲

Vir: Lastni podatki.

Slika 3: Grafični prikaz gibanja uporabljenih tečajev na presečne datume

Vir: Tabela 18.

Za zgled je uporabljen amortizacijski načrt delnice HRAST. Glej Tabelo 17 (stran 24).

Tabela 17: Amortizacijski načrt obveznice HRAST

presečni datum (t)	glavnica	obračun obresti	denarni tok
0	100	0	0
1	100	5	5
2	100	5	5
3	100	5	5
4	100	5	5
5	100	5	5
6	100	5	5
7	100	5	5
8	100	5	5
9	100	5	5
10	100	5	105

Vir: Lastni podatki.

Za ponazoritev so predpostavljene sledeči dogodki kot podlaga za računovodsko obravnavanje obveznice HRAST na določen presečni datum:

1. (0) nakup obveznice (tečaj 100)
2. (1) presečni datum: prevrednotovanje (tečaj 102)
3. (2) presečni datum: prevrednotovanje (tečaj 99)
4. (3) presečni datum: prevrednotovanje in zapadlost kupona (tečaj 99,2)
5. (4a)Varianta 1: prodaja pod nakupno ceno (tečaj 99,2)
6. (4b)Varianta 2: prodaja nad nakupno ceno (tečaj 101)

Predpostavljamo sledeče pogoje, pod katerimi je obveznica bila izdana:

- nominalna vrednost: 100 euro
- obresti: 5%
- izračun obresti: linearni
- ročnost: 10 let
- stroški posla:
 - o provizija KDD: 0,25 eur
 - o provizija posrednika: 0,25 eur

5.2.2 Računovodenje naložb v obveznice

Računovodenje obveznic v skladu z določili je prikazano v Tabelah 31, 32 in 33 (glej priloge 4, 5 in 6). Knjiženje glede na določila SRS 2006 in SRS 2001 je prikazano za hipotetično obveznico HRAST (glej poglavje 5.2.1.).

Pri tem je potrebno opozoriti, da je primer teoretičen in da je v praksi vprašljiva razporeditev obveznice, ki jo podjetje poseduje skozi štiri presečne datume, v skupino naložb, izmerjenih po

pošteni vrednosti preko IPI. Iz dolgoročnega posedovanja izhaja, da delnica ni namenjena kratkoročnemu trgovanju, kljub temu pa je taka situacija mogoča, na primer pri podjetjih, ki poročajo četrtno ali še pogostejše. V naslednjem poglavju je prikazana primerjava in kometar razlik v učinkih na računovodske izkaze, ki izhajajo iz spremenjenih določil SRS 2006 glede na SRS 2001.

5.2.3 Primerjava in kometar razlik v učinkih na računovodske izkaze

Kometar tega poglavja se nanaša na primerjavo knjiženja naložbe v hipotetično obveznico HRAST, kot je prikazano v Tabelah 31, 32 in 33 (glej priloge 4, 5 in 6). Primerjavo učinkov, kot izhajajo iz primera obveznice HRAST, prikazuje Tabela 18(a – c).

Tabela 18: Primerjava učinkov na računovodske izkaze naložbe v obveznico Telecom

Tabela 18a	SRS 2006		SRS 2001
realiziran kapitalski dobiček/izguba ob odtujitvi	PV prek IPI*	RZP**	
finančni dobiček	1,00	0,50	0,50
skupni dobiček	0,50	0,50	0,50
finančna izguba	-0,80	-1,30	-1,3
skupna izguba	-1,30	-1,30	-1,3
prihodki iz obresti (kuponi)	20,00	20,00	20,00

Tabela 18b	SRS 2006		SRS 2001
finančni izkaz v obdobju posedovanja (prodaja pod nabavno vrednostjo)	PV prek IPI*	RZP**	
finančni prihodki	2,20	0,00	0,20
skupni prihodki	2,20	0,00	0,20
finančni odhodki	3,00	-1,30	-1,50
skupni odhodki	3,50	-1,30	-1,50

Tabela 18c	SRS 2006		SRS 2001
finančni izkaz v obdobju posedovanja (prodaja nad nabavno vrednostjo)	PV prek IPI*	RZP**	
finančni prihodki	4,00	0,50	2,00
skupni prihodki	4,00	0,50	2,00
finančni odhodki	3,00	0,00	-1,50
skupni odhodki	3,50	0,00	-1,50

*skupina naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti prek IPI

**skupina naložb razpoložljivih za prodajo

Vir: Tabela na podlagi računovodenja obveznice HRAST.

Naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti preko IPI: Obveznice kot dolžniške vrednostne papirje lahko podjetje enako kot delnice nakupi z namenom trgovanja oziroma prihodnje prodaje. V primeru nakupa, da bi z njimi trgovalo, jih v skladu s SRS 2006 razporedi v skupino naložb po pošteni vrednosti preko IPI in s tem se dobički in izgube iz prevrednotenja (razlika med knjigovodsko ter izmerjeno vrednostjo na presečni datum) računovodsko obravnavajo preko IPI. SRS 2006 v primerjavi s SRS 2001 predpisuje obravnavanje prevrednotovalnih dobičkov in izgub preko IPI, medtem ko so SRS 2001 določali obravnavanje dobičkov iz prevrednotenja

(okrepitev) preko PPK, izgube iz prevrednotenja (oslabitev) pa so najprej zmanjševale PPK in v primeru padca tečaja pod nabavno vrednost so se obravnavale preko IPI. Preko IPI so se obravnavale tudi odprave oslabitev (krepitev), vendar le do višine nabavne vrednosti.

Učinki na računovodske izkaze iz naslova prevrednotenja in stroškov so enaki kot pri delnicah, ki so razvrščene v to skupino naložb. Neglede na doseženo razliko med nakupno in prodajno ceno se na vmesne presečne datume ustvarjajo prevrednotovalni finančni prihodki oziroma odhodki. Ta učinek je manjši v primeru SRS 2001, ko se finančni prihodki in odhodki iz prevrednotenja ustvarjajo samo v primeru gibanja tečaja pod nabavno vrednostjo. Glej Tabelo 18b in 18c.

Stroški posla se knjižijo enako kot pri delnicah. Ker se ne vštevajo v začetno izmerjeno vrednost delnice, privedejo do razlike med finančnimi odhodki ter skupnimi odhodki, ki nastajajo v povezavi s to naložbo. Po SRS 2001 se stroški posla vštejejo v začetno vrednost in zato niso izkazani med tekočimi stroški. Glej Tabelo 18a.

Natečene obresti, ki predstavljajo donos naložbe, se po SRS 2006 računovodsko na pasivni strani obravnavajo kot finančni prihodki in na aktivni strani kot terjatev. Razlike glede na SRS 2001 z vidika obravnavanja prihodkov iz obresti ni, prav tako po določilih SRS 2006 ni razlike v obravnavanju obresti in dividend kot prihodkov iz naložb v delnice. Po SRS 2001 je v tem smislu obstajala razlika med računovodskim obravnavanjem donosov obveznice in donosov delnice v primeru uporabe kapitalske metode, kjer se je računovodsko na aktivni strani znesek prejetih dividend pripisoval vrednosti naložbe, medtem ko se obresti v skladu s SRS 2001: standard 3.24 niso pripisovale knjigovodski vrednosti obveznice.

Naložbe, razpoložljive za prodajo: Računovodsko obravnavanje obveznice kot naložbe, ki jo ima podjetje razpoložljivo za prodajo, ima enake učinke na računovodske izkaze kot naložba v delnico, razpoložljivo za prodajo. Dobički in izgube iz prevrednotenja se na presečni datum računovodsko obravnavajo preko kapitala preko postavke PP. Na presečne datume v obdobju posedovanja obveznice razlike nimajo vpliva na IPI in vplivajo nanj samo v trenutku prodaje obveznice. V IPI je izkazana razlika med nabavno vrednostjo, popravljeno za stroške posla, in prodajno vrednostjo oziroma realiziran prevrednotovalni dobiček ali izguba. Glej Tabelo 18b in 18c.

Stroški posla v primeru razporeditve obveznice v skupino naložb, razpoložljivih za prodajo, izenačujejo finančne odhodke s skupnimi odhodki, ki se nanašajo na to naložbo, ker so vkalkulirani v začetno izmerjeno vrednost delnice. Na tak način se ne knjižijo v postavko tekočih stroškov ob nakupu, kot je to primer za delnice oziroma obveznice, razvrščene v skupino naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti preko IPI. Glej Tabelo 18a.

5.3 Naložba v obveznico z namenom posedovanja do zapadlosti

Obveznica, ki jo ima podjetje namen posedovati do zapadlosti, se računovodsko obravnava po metodi odplačne vrednosti z uporabo efektivne obrestne mere (EOM). Takšno obveznico podjetje razporedi v skupino naložb v posesti do zapadlosti. Računovodsko obračunavanje je prikazano na hipotetični obveznici BOR.

5.3.1 Izhodiščni podatki

Za prikaz računovodskega obravnavanja obveznice BOR po predpisih SRS 2006 in SRS 2001 so uporabljeni naslednji podatki.

Obveznica BOR

nominalna vrednost: 1000 euro

tržna vrednost: 1020 euro

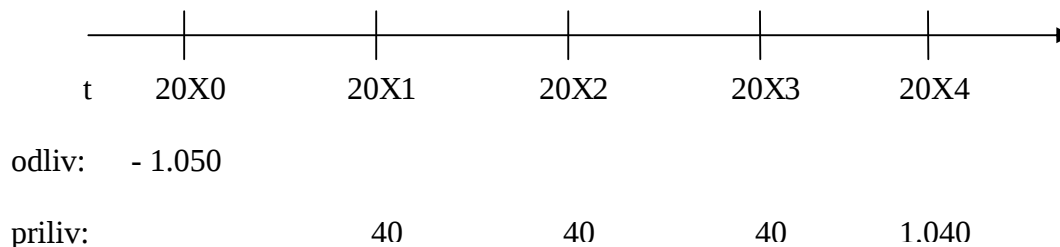
kuponska obrestna mera: 4%

stroški posla: 30 euro

izplačevanje obresti: letno

ročnost: 4 leta

Slika 4: Grafična ponazoritev denarnih tokov

Vir: Lastna ponazoritev.

t ... presečni datum (obračunski datum)

5.3.2 Efektivna obrestna mera

Metoda efektivne obrestne mere je metoda izračunavanja odplačne vrednosti finančnih sredstev oziroma finančnih obveznosti in alokacije prihodkov oziroma odhodkov v določenem obdobju instrumenta. Efektivna obrestna mera je mera, ki diskontira ocenjena prihodnja denarna plačila skozi ocenjeno obdobje na neto knjigovodsko vrednost (IFRS and IAS with interpretations, 2005, str. 1672).

SRS 2006 predpisuje za primere naložb v posesti do zapadlosti, da se uporabi odplačna vrednost z uporabo efektivnih obresti (SRS 2006: standard 3.20). Efektivno obrestno mero (i_{eff}) lahko

poimenujemo tudi interno obrestno mero oziroma interni donos (Rendite; rent). Vsako naložbo (investicijo) gledamo z vidika denarnega toka in ne z vidika pogodbenih določil. Naprimer znesek v višini K_0 naložimo in zraste v N letih na znesek K_N . Razlika med prvotno naloženim zneskom (K_0) in končnim zneskom (K_N) – gledano kot denarni odliv in denarni priliv – preračunan na odstotno letno rast, predstavlja interni donos oziroma efektivno obrestno mero. Preprosta enačba za efektivno obrestno mero je izvedena iz enačbe za obrestno obrestni račun (Geyer, 2006, str. 47):

$$K_N = K_0 * (1 + i)^N$$

In sicer tako:

$$K_N = K_0 * (1 + i_{eff})^N \Rightarrow i_{eff} = \sqrt[N]{\frac{K_N}{K_0}} - 1 = \left(\frac{K_N}{K_0} \right)^{\frac{1}{N}} - 1$$

V našem primeru govorimo tudi o normalni investiciji (Normalinvestition), za katero je značilno, da ima samo eno spremembo predznaka v vrsti denarnih tokov. Efektivno obrestno mero (i_{eff}) za naš primer, ko imamo denarne tokove na več različnih datumov, izračunamo zato na podlagi naslednje enačbe (Geyer, 2006, str. 102):

$$SV(i_{eff}) = \sum_{t=0}^N \frac{K_t}{(1 + i_{eff})^t} = 0$$

SV = sedanja vrednost (Kapitalwert)

Oziroma za primer obveznice Telecom izgleda enačba:

$$0 = I_0 + \frac{DT_1}{1 + \frac{EOM}{100}} + \frac{DT_2}{\left(1 + \frac{EOM}{100}\right)^2} + \frac{DT_3}{\left(1 + \frac{EOM}{100}\right)^3} + \frac{DT_4}{\left(1 + \frac{EOM}{100}\right)^4}$$

DT = denarni tok

Efektivno obrestno mero je le v redkih primerih mogoče izračunati popolnoma natančno. Razlog je v tem, ker za polinome četrte oziroma višje stopnje ne obstaja enotna formula za njihovo razreševanje. V praksi se zato najpogosteje uporablja **postopek numeričnega približevanja** (Geyer, 2006, str. 104).

5.3.2.1 Izračun efektivne obrestne mere s postopkom numeričnega približevanja

Izračun efektivne obrestne mere s postopkom numeričnega približevanja za primer obveznice Telecom izgleda sledeče:

Tabela 19: Izračun efektivne obrestne mere za obveznico BOR

obdobje	N=	0	1	2	3	4
denarni tok		-1050	40	40	40	1040
SV	i*	diskontirana vrednost denarnih tokov				
-240,192	0,100	-1.050,0	36,4	33,1	30,1	710,3
-85,460	0,050	-1.050,0	38,1	36,3	34,6	855,6
26,155	0,020	-1.050,0	39,2	38,4	37,7	960,8
6,430	0,025	-1.050,0	39,0	38,1	37,1	942,2
-1,329	0,027	-1.050,0	38,9	37,9	36,9	934,9
2,541	0,026	-1.050,0	39,0	38,0	37,0	938,5
-0,002	0,02666	-1.050,0	39,0	37,9	37,0	936,1

*obrestna mera, uporabljena za diskontiranje

Vir: Izračun na podlagi izhodiščnih podatkov.

Kot je razvidno iz razpredelnice, se efektivna obrestna mera nahaja nekje med 2,7 in 2,6 odstotka. Zadovoljiv približek nato izračunamo s pomočjo naslednje enačbe:

$$i_{eff} \cong i^O = i^P + \frac{SV^P * (i^N - i^P)}{SV^P - SV^N} = 0,026 + \frac{2,541 * (0,027 - 0,026)}{2,541 - (-1,329)} = 0,02666 \approx \underline{\underline{2,6\%}}$$

i^O = zadovoljiva ocena efektivne obrestne mere

i^N = diskontna obrestna mera, pri kateri je sedanja vrednost že negativna

i^P = diskontna obrestna mera, pri kateri je sedanja vrednost še pozitivna

Pri uporabi diskontne obrestne mere 2,66% je sedanja vrednost prihodnjih denarnih tokov obveznice BOR (skoraj) enaka začetni investiciji. Pri tem moramo biti pozorni na dejstvo, da je primer poenostavljen, ker so obdobja diskontiranja časovno zelo enakomerno razporejena. V praksi se obveznice kupujejo tudi med obdobji, kar privede do potrebe izračunavanja diskontne obrestne mere po dnevih.

5.3.2.2 Izračun odplačne vrednosti in prihodkov od obresti po EOM

Izračun odplačne vrednosti in efektivnih obresti je prikazan v tabelah v nadaljevanju. Tabela 20 prikazuje izračun vsote prihodnjih denarnih tokov na vse presečne datume brez diskontiranja. Naprimer na prvi presečni datum, ki je prikazan v vrstici s številko ena v stolpcu z oznako N – obdobje obračuna, je v stolpcu »skupaj« seštevek vseh prihodnjih nominalnih denarnih tokov, ki jih bo podjetje dobilo izplačane v času posedovanja obveznice.

Tabela 20: Seštevek prihodnjih denarnih tokov brez diskontiranja

obdobje obračuna	skupaj	nominalne vrednosti denarnih tokov na dan N			
(N)		1	2	3	4
0	1.160	40	40	40	1.040
1	1.160	40	40	40	1.040
2	1.120		40	40	1.040
3	1.080			40	1.040
4	1.040				1.040

Vir: Izračun na podlagi izhodiščnih podatkov.

Tabela 21 prikazuje seštevek prihodnjih denarnih tokov, diskontiranih z uporabo EOM, kot je bila izračunana v poglavju 5.3.2.1.. Naprimer na prvi presečni datum (vrstica z zaporedno številko ena v stolpcu z oznako N – obdobje obračuna) znaša vsota vseh prihodnjih denarnih tokov, diskontiranih z EOM, 1.078 eur. Diskontirana vrednost prvega kupona (stolpec številka ena) je enaka nominalni vrednosti plačila (40 eur), ker se njegova sedanja vrednost izračunava na dan izplačila, vsi nadaljnji denarni tokovi so diskontirani z EOM in njihov seštevek je prikazan v stolpcu z oznako »skupaj«. Seštevek vsebuje diskontirano glavnico, ki se skozi obdobje posedovanja povečuje (stolpec številka štiri) in diskontirane zneske izplačil kuponov. Seštevek je podrobneje razčlenjen v Tabeli 25.

Tabela 21: Seštevek prihodnjih denarnih tokov, diskontiranih z uporabo EOM

obdobje obračuna	skupaj	diskontirane vrednosti po EOM na dan N			
(N)		1	2	3	4
0	1.050	38,96	37,95	36,96	936,12
1	1.078	40,00	38,96	37,95	961,08
2	1.066		40,00	38,96	986,70
3	1.053			40,00	1.013,00
4	1.040				1.040,00

Vir: Izračun na podlagi izhodiščnih podatkov.

Tabela 22 prikazuje, da pri diskontiranju prihodnjih denarnih tokov uporaba EOM privede do nelinearnega zmanjševanja (povečevanja) začetno pripoznane odplačne vrednosti na znesek odplačne vrednosti na dan zapadlosti. Znesek prejetega plačila na datum zapadlosti je zato enak nominalni vrednosti glavnice in kupona.

Tabela 22: Izračun odplačne vrednosti in efektivnih obresti

obdobje obračuna	osnova za izračun obresti	obresti po EOM	kuponske obresti	odplačna vrednost + obresti po EOM	odplačna vrednost
(N)	a	$b = a * EOM$	c	d	$e = a + b - c$
0					1.050
1	1.050	27,99	40	1.066	1.038
2	1.038	27,67	40	1.053	1.026
3	1.026	27,34	40	1.040	1.013
4	1.013	27,00	40	1.027	1.000

Vir: Izračun na podlagi izhodiščnih podatkov.

Računovodsko knjiženje obračunavanja obveznice po odplačni vrednosti z uporabo EOM je prikazano v naslednjem poglavju.

5.3.3 Knjiženje obveznice v posesti do zapadlosti po SRS 2006

Obveznica, ki jo podjetje namerava obdržati v posesti do njene zapadlosti, se računovodsko obravnava po odplačni vrednosti po efektivni obrestni meri. Stroški posla se izkažjo neposredno v njeni začetni vrednosti (SRS 2006: standard 3.17 in 3.20).

Tabela 23: Knjiženje obveznice v posesti do zapadlosti po **SRS 2006**

presečni datum in dogodek	naziv konta	debet	kredit	odplačna vrednost	vpliv na IPI
(0) nakup obveznice	obveznica	1.020,0		1.050,0	0,0
	obveznost do dobavitelja		1.020,0		
stroški posla	obveznica	30,0		1.050,0	0,0
	obveznost do posrednika		30,0		
plačilo	denar		1.050,0	1.050,0	0,0
	obveznost do dobavitelja	1.050,0			
(1) obračun obresti	obveznica	28,0		1.078,0	28,0
	finančni prihodki		28,0		
plačilo kupona	denar	40,0		1.038,0	0,0
	obveznica	-40,0			
(2) obračun obresti	obveznica	27,7		1.065,7	27,7
	finančni prihodki		27,7		
plačilo kupona	denar	40,0		1.025,7	0,0
	obveznica	-40,0			
(3) obračun obresti	obveznica	27,3		1.053,0	27,3
	finančni prihodki		27,3		
plačilo kupona	denar	40,0		1.013,0	0,0
	obveznica	-40,0			
(4) obračun obresti	obveznica	27,0		1.040,0	27,0
	finančni prihodki		27,0		
plačilo kupona	denar	40,0		1.000,0	0,0
	obveznica	-40,0			
plačilo glavnice	denar	1.000,0		0,0	0,0
	obveznica	-1.000,0			

učinki na računovodske izkaze	
postavka	Znesek
obračunski finančni prihodki (uporaba EOM)	110,0
prejeta plačila iz kuponov (nominalni zneski)	160,0
razlika	-50,0

Vir: Ponazoritev na podlagi Odar, 2006, str 117.

5.3.4 Knjiženje obveznice v posesti do zapadlosti po SRS 2001

Ponazoritev tehnike knjiženja po SRS 2001 je prikazana za obveznico BOR, pri čemer so uporabljeni enaki izhodiščni podatki kot v prikazu knjižbe po SRS 2006. Po določilih SRS 2001 se naložbe v dolžniške vrednostne papirje v posesti do zapadlosti vrednotijo po odplačni vrednosti z uporabo veljavnih obrestnih mer (SRS 2001: standard 3.27).

Stroški posla se v skladu z določili SRS 2001 všttevajo v začetno pripoznano vrednost finančnih naložb (SRS 2001: standard 3.18). Odhodki se pripoznajo v IPI na podlagi neposredne povezave nastanka stroškov in pridobitve prihodkov. Kljub temu pa uporaba zamisli vzporejanja prihodkov in odhodkov ne dovoljuje pripoznavati v bilanci stanja postavk, ki ne ustrezajo opredelitvi sredstev ali obveznosti do njihovih virov. (SRS 2001: uvod). Nakup vrednostnega papirja, ki ga podjetje ima namen posedovati do zapadlosti, povzroči dodatne stroške, ki jih je potrebno razmejiti na celotno obdobje posedovanja. Plačana premija in stroški posla se zato morajo razmejiti na obdobje posedovanja, prav tako nakupni diskont.

Razmejitev za primer obveznice BOR je sledeči:

premija: 20 euro

stroški posla: 30 euro

skupaj: $20 + 30 = 50$ euro

linearna razmejitev: $50 / 4 = 12,5$ euro

Knjiženje je prikazano v Tabeli 24.

Tabela 24: Knjiženje obveznice v posesti do zapadlosti po SRS 2001

presečni datum in dogodek	naziv konta	debet	kredit	odplačna vrednost	vpliv na IPI
(0) nakup obveznice	obveznica	1.020,00		1.020,00	0,00
	obveznost do dobavitelja		1.020,00		
stroški posla	obveznica	30,00		1.050,00	0,00
	obveznost do posrednika		30,00		
plačilo	denar		1.050,00	1.050,00	0,00
	obveznost do dobavitelja	1.050,00			
(1) obračun obresti	terjatev	40,00		1.050,00	40,00
	finančni prihodki		40,00		
prenos stroškov	obveznica	-12,50		1.037,50	-12,50
	finančni prihodki		-12,50		
(2) obračun obresti	terjatev	40,00		1.037,50	40,00
	finančni prihodki		40,00		
prenos stroškov	obveznica	-12,50		1.025,00	-12,50
	finančni prihodki		-12,50		
(3) obračun obresti	terjatev	40,00		1.025,00	40,00
	finančni prihodki		40,00		
prenos stroškov	obveznica	-12,50		1.012,50	-12,50
	finančni prihodki		-12,50		
(4) obračun obresti	terjatev	40,00		1.012,50	40,00
	finančni prihodki		40,00		
prenos stroškov	obveznica	-12,50		1.000,00	-12,50
	finančni prihodki		-12,50		
plačilo glavnice	obveznica	-1.000,00		0,00	0,00
	denar	1.000,00			

učinki na računovodske izkaze	
postavka	znesek
obračunski finančni prihodki (uporaba EOM)	110,0
prejeta plačila iz kuponov (nominalni zneski)	160,0
razlika	-50,0

OPOMBA: Finančni prihodki so prikazani kot pozitivna knjižba in razmejeni stroški posla ter provizije kot negativna knjižba na finančnih prihodkih. Razmejeni stroški posla ter provizije bi lahko bili prikazani tudi kot odhodki. Neto rezultat na IPI bi bil enak.

Vir: Lastna ponazoritev na podlagi Hieng, 2002, str 42.

Komentar razlik med knjiženjem in učinki na računovodske izkaze je podan v naslednjem poglavju.

5.3.5 Komentar razlik med knjiženjem in učinkov na računovodske izkaze

Pri obveznicah investitorja poleg donosa in zapadlosti v plačilo zanima tudi njihova sedanja vrednost, ki se izračuna po že omenjeni formuli za diskontiranje. Izračun sedanje vrednosti na podlagi denarnih tokov, kar bi lahko privedlo do drugačnega izkazovanja obveznice, po SRS 2001 ni imelo vpliva na knjiženje (Hieng et al, 2002, str. 58).

Komentar: SRS 2001 je pri odplačni vrednosti predpisoval veljavno obrestno mero, SRS 2006 pa predpisujejo efektivno obrestno mero. Uporaba efektivne obrestne mere povzroči, da so finančni prihodki v obdobju posedovanja obveznice prikazani v drugačni višini kot v primeru uporabe veljavne obrestne mere. Odplačna vrednost in finančni prihodki na presečne datume za primer obveznice Telecomm so prikazani v Tabeli 25.

Tabela 25: Odplačna vrednost in finančni prihodki po SRS 2001 in SRS 2006

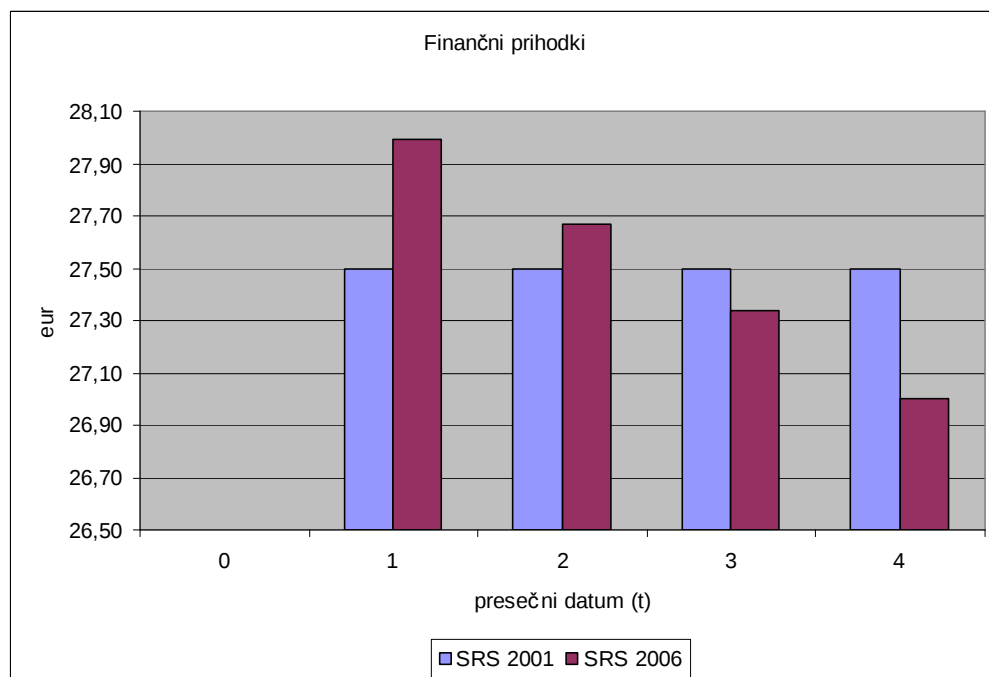
presečni datum (t)	finančni prihodki		razlika (2006 - 2001)	odplačna vrednost		razlika
	SRS 2001	SRS 2006		SRS 2001	SRS 2006	
0	0,00	0,00	0,00	1.050,00	1.050,00	0,00
1	27,50	27,99	0,49	1.037,50	1.037,99	0,49
2	27,50	27,67	0,17	1.025,00	1.025,66	0,66
3	27,50	27,34	-0,16	1.012,50	1.013,00	0,50
4	27,50	27,00	-0,50	1.000,00	1.000,00	0,00
skupaj	110,00	110,00				

Vir: primerjava na podlagi Tabel 29 in 30.

Primerjava finančnih prihodkov v obdobju posedovanja obveznice pokaže, da se finančni prihodki v primeru uporabe EOM skozi obdobje posedovanja počasi zmanjšujejo. Zmanjševanje prihodkov je nelinearno, ker uporaba EOM v osnovi pomeni enako kot če bi se finančni prihodki izračunavali v vsakem obdobju posebej - kot odstotek obresti (odstotek EOM) od preostale odplačne vrednosti, ki predstavlja v tem primeru glavnico za izračun obresti.

Pri uporabi veljavne obrestne mere so prihodki konstantni in predstavljajo razliko med kuponskimi obrestmi in linearno razmejenimi stroški posla, zmanjšanimi za razmejen nakupni diskont oziroma povečanimi za razmejeno nakupno premijo. Prihodki se izračunajo na začetku obdobja in se v vmesnem obdobju ne izračunavajo ponovno glede na trenutno odplačno vrednost, ki se linearno zmanjšuje. Primerjava je prikazana v sliki 4.

Slika 5: Primerjava finančnih prihodkov z uporabo EOM in VOM

Vir: Graf na podlagi tabele 25.

Nelinearno zmanjševanje višine prihodkov je posledica nelinearnega zmanjševanja odplačne vrednosti v primeru uporabe EOM, medtem ko se pri uporabi veljavne obrestne mere odplačna vrednost zmanjšuje linearno. Razlika med odplačnima vrednostima je prikazana v stolpcu z oznako razlika (Glej Tabela 25). Razvidno je, da sta začetno pripoznana vrednost in odplačna vrednost na koncu obdobja, v primeru uporabe določil SRS 2001 in SRS 2006, enaki. Odplačna vrednost na koncu obdobja je v obeh primerih enaka (pogodbeni) nominalni vrednosti.

Skupni finančni prihodki v celotnem obdobju posedovanja obveznice so v obeh primerih enaki. Razlika, ki nastaja, nastaja na vmesne presečne datume v obdobju posedovanja obveznice in je odvisna od višine stroškov posla ter višine premije oziroma diskonta ob nakupu obveznice.

6 Primerjava knjigovodskega obravnavanja dividend

Dividende se pripoznajo v poslovnem izidu. Dividende za kapitalni instrument se v skladu z določili SRS 2006 pripoznajo, ko podjetje pridobi pravico do plačila (SRS 2006: standard 3.22). Za prikaz primerjave knjigovodskega obravnavanja prihodkov iz dividend kot udeležbe v dobičku predpostavljamo, da podjetje Hruška poseduje 6 delnic podjetja Jabolka, ki je izdalo 20 delnic in je ob koncu leta ustvarilo 6.000 euro dobička, od katerega je delničarjem razdelilo 2000 euro dividend. Računovodsko obravnavanje je prikazano za podjetje Hruška, ki je po določilih SRS 2001 moralo uporabljati kapitalno metodo. Pri tem je najprej prikazan primer obravnavanja dividend po SRS 2006 in potem še po SRS 2001 preko PPK in preko IPI. Knjiženje za primer, da podjetje poseduje manjšinski delež, pri čemer bi po SRS 2001 uporabljalo naložbeno metodo, ni prikazano. Za primer so uporabljeni naslednji podatki:

Podjetje Jabolka:

izdaja: 20 delnic

dobiček: 6.000 euro / 20 delnic = 300 euro na delnico

dividende: 2.000 euro / 20 delnic = 100 euro na delnico

Podjetje Hruška(tudi podčrtati?)

sorazmerni delež dobička: 6 x 300 euro = 1.800 euro

vrednost prejetih dividend: 6 x 100 euro = 600 euro

Knjiženje prihodkov iz dividend po SRS 2006 je prikazano v Tabeli 26.

Tabela 26: Knjiženje dividend pri podjetju Hruška **po SRS 2006**

dogodek naziv		debet	kredit	PPK	IPI
varianta 1					
sklep o razdelitvi dobička	terjatve iz naslova dividend	600		0	600
	finančni prihodki iz finančnih naložb		600		
plačilo dividend	terjatve iz naslova dividend		600	0	0
	denar / TRR	600			

Vir: Ponazoritev na podlagi Odar, 2006, str 100-124 in na podlagi izhodiščnih podatkov.

Komentar: Neodvisno od števila delnic, ki jih poseduje podjetje, se finančni prihodki iz dividend v skladu z določili SRS 2006 prikazujejo kot finančni prihodki in nimajo vpliva na knjigovodsko vrednost delnice. SRS 2006 so odpravili uporabo kapitalske metode, ki so jo za naložbe v odvisna (in pridružena) podjetja predpisovali SRS 2001.

Po določilih SRS 2001 se je za knjiženje prihodkov iz dobička, v kolikor gre za odvisna oziroma pridružena podjetja in če gre za dolgoročne naložbe, uporabljala kapitalska metoda. Po tej metodi se udeležba v dobičku obravnava kot prevrednotenje - povečanje vrednosti naložbe. Knjigovodska vrednost dolgoročne finančne naložbe se po tej metodi povečuje za sorazmerni delež dobička, do katerega je podjetje upravičeno, in se zmanjšuje za prejeta plačila. Na pasivni strani sorazmerni del dobička poveča prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z dolgoročnimi finančnimi naložbami ali pa se knjiži kot finančni prihodek. Način knjiženja je podjetje izbralo samo (SRS 2006: standard 3.26). Knjiženje preko PPK in preko IPI je prikazano v Tabeli 27.

Tabela 27: Knjiženje prihodkov iz dividend pri podjetju Hruška po SRS 2001

dogodek		naziv		debet	kredit	PPK	IPI
uporaba kapitalske metode preko IPI							
udeležba v dobičku	delnica Jaboka	1.800		0	1.800		
	finančni prihodki		1.800				
plačilo dividend	delnica Jaboka	-600		0	0		
	denar / TRR	600					
uporaba kapitalske metode preko PPK							
udeležba v dobičku	delnica Jaboka	1.800		1.800	0		
	prevrednotovalni popravek kapitala		1.800				
plačilo dividend	delnica Jaboka	-600		0	0		
	denar / TRR	600					
	PPK	600		-600	600		
	finančni prihodki		600				

Vir: Ponazoritev na podlagi Hieng, 2002, str. 42 – 46 in izhodiščnih podatkov.

Komentar: SRS 2001 so predpisovali uporabo kapitalske metode, ki je povečevala knjigovodsko vrednost delnice. Sprememba knjigovodske vrednosti se je v skladu s SRS 2001: standard 3.26 obravnavala kot prevrednotenje na višjo vrednost in se zmanjševala s plačilom dividend. To bi imelo vpliv na knjigovodske izkaze, če presečno obdobje pade v čas med udeležbo v dobičku in izplačilom dividend. V primerjavi z naložbeno metodo ima kapitalska metoda tudi različen učinek na višino izkazanega kapitala, ki v postavki PPK vsebuje razliko med sorazmernim deležem v dobičku in izplačanimi dividendami. SRS 2006 so tovrstno prevrednotenje odpravili.

7 Sklep

S prehodom na SRS 2006 je področje finančnih naložb doživelo največ sprememb in dopolnitev. Razlog je v spremembah in dopolnitvah mednarodnega računovodskega standarda (MRS) 32 – finančni instrumenti – razkrivanje in predstavljane – ter predvsem v spremembah in dopolnitvah MRS 39 – Finančni instrumenti – pripoznavanje in merjenje, ki so bile sprejete po sprejetju SRS 2001. Za SRS 2001: standard 3 lahko trdimo, da je v celoti napisan na novo ter prinaša tudi največ vsebinskih novosti glede pripoznavanja, merjenja in predvsem vrednotenja sredstev.

Najpomembnejša vsebinska sprememba standardov na področju finančnih naložb je usmerjenost SRS 2006 v »namen« posedovanja finančnih sredstev oziroma namena, s katerim podjetje investira v finančni instrument. Namen investiranja ima vpliv na vrednost, ki se finančni naložbi v računovodskih izkazih pripozna ob začetnem pripoznanju, na vrednost, ki se naložbi pripiše na presečne datume ter na obravnavanje dobičkov oziroma izgub iz prevrednotenja.

SRS 2006 po novem določajo, da se finančne naložbe morajo izmeriti po pošteni vrednosti, kar nima vpliva na začetno izmerjeno vrednost. Začetno pripoznana vrednost je ob uporabi poštene oziroma nabavne vrednosti zneskovno enaka in zato nima vpliva na računovodske izkaze, razlika je v vsebinskem razumevanju zneskov. Razlika v primeru začetno pripoznane vrednosti lahko nastaja le zaradi stroškov posla, ki se po SRS 2006 v primeru razporeditve delnic v skupino

naložb po pošteni vrednosti preko IPI več ne všttevajo v začetno vrednost, kot so se po SRS 2001. Posledično ima to vpliv na računovodske izkaze na presečne datume v času posedovanja naložb, saj vpliva na višino prevrednotovalnih popravkov, ki se odvisno od namena posedovanja naložbe prikazujejo skozi IPI ali kapital.

SRS 2006 ima glede na SRS 2001 največ sprememb pri določilih, ki obravnavajo prevrednotovanje naložb na presečne datume. Medtem ko so SRS 2001 okrepitve naložb obravnavali preko PPK in slabitve preko IPI (razen v primeru uporabe kapitalske metode, ko so se krepitve lahko obravnavale preko PPK ali IPI), so SRS 2006 računovodsko obravnavanje prilagodili namenu posedovanja naložb in določajo tudi obravnavanje krepitev preko IPI (v primeru razporeditve naložbe v skupino po pošteni vrednosti preko IPI) in slabitev preko NPP (v primeru razporeditve naložb v skupino naložb, namenjenih prodaji). Pri tem je pomembno dejstvo, da je obravnavanje naložb odvisno od razporeditve naložb v predpisane štiri skupine in s tem je od razporeditve odvisen tudi učinek na računovodske izkaze. Ker imajo podjetja možnost odločitve, v katero skupino bodo določene naložbe razporedila, imajo tudi možnost vplivati na računovodske izkaze.

Prevrednotenje oziroma izmeritev na višjo pošteno vrednost preko IPI vpliva na višino dobička, ki se razdeli med delničarje. Posledica izkazovanja preko IPI lahko privede do negativnih posledic, saj se ustvarja obračunski dobiček, ki ga imajo lastniki pravico razdeliti v obliki dividend. V osnovi ta obračunski dobiček predstavlja samo dobiček, ki ni pokrit z denarnim tokom v višini, kot je izkazan v IPI. Izkazovanje obračunskih prevrednotovalnih dobičkov lahko posledično privede do neupravičenega zadolževanja, na primer zaradi izplačila dividend, ki nima kritja v smislu prihodnjih denarnih tokov. V praksi to pomeni, da je podjetje že zaradi samega posedovanja delnic, ne da bi karkoli storilo, zaradi tečaja kotirajoče delnice, ki je na bilančni presečni datum drugačen od nakupnega tečaja, ustvarilo (obračunske) finančne prihodke. Ker so prihodki le obračunski, so obračunski tudi prihodnji denarni tokovi, za katere ni nujno, da jih bo podjetje v prihodnjih obdobjih tudi prejelo.

Po SRS 2001 se je prevrednotovanje na višjo vrednost izkazovalo preko PPK. Popravek kapitala, ki je izkazoval razliko med nabavno vrednostjo in novo (višjo) vrednostjo delnice, je v osnovi predstavljal le potencialni dobiček in ni imel vpliva na IPI. V osnovi je bil pozitiven PPK iz poslovnega vidika le pokazatelj pravilnosti naložbenja in naložbene politike podjetja. Vpliv izkazovanja prevrednotenja preko PPK je imelo vpliv na IPI samo v obdobju prodaje naložbe (delnice), ko se je PPK prenesel med finančne prihodke. Po SRS 2006 se lahko na enak način sedaj tečajna izguba, ki je izkazana v NPP, prenaša skozi obdobje posedovanja naložbe in se kot finančni odhodek realizira le v obdobju prodaje.

V kolikor podjetje poseduje delnico z namenom prodaje in ne na primer trgovanja, se po določilih SRS 2006 prevrednotenje na manjšo pošteno vrednost izkazuje preko NPP v bilanci stanja. NPP je v tem primeru samo informacija o gibanju vrednosti naložbe in v poslovnem smislu pokazatelj slabega nalaganja finančnih sredstev. Ker se finančni efekt pojavi šele ob prodaji, je NPP le informacija o potencialni izgubi, enako kot PPP informacija o potencialnem dobičku.

SRS 2001 je pri odplačni vrednosti predvideval veljavno obrestno mero, SRS 2006 pa sedaj predpisujejo uporabo EOM. Prehod na uporabo EOM vpliva na računovodske izkaze najbolj v vmesnem obdobju posedovanja obveznice in sicer najbolj na višino izkazanih finančnih prihodkov v IPI. Na bilanco stanja vpliva preko višine odplačne vrednosti, ki se od začetno pripoznane vrednosti na vrednost ob zapadlosti povečuje oziroma zmanjšuje nelinearno, medtem ko se je po določitih SRS 2001 - z uporabo veljavne obrestne mere - linearno. Finančni prihodki se z uporabo EOM skozi leta postopoma zmanjšujejo, v primeru uporabe veljavne obrestne mere pa so skozi obdobje ostajali na enaki ravni – kot razlika med kuponskimi prihodki in razmejenimi stroški posla, povečanimi za razmejeno premijo oziroma zmanjšanimi za razmejeni diskont.

Novost, ki so jo uvedli SRS 2006, je obravnavanje dobičkov kot finančnih prihodkov, neodvisno od deleža delnic, ki jih podjetje poseduje. Tehnika knjiženja je enaka kot pri naložbeni metodi iz SRS 2001. Novi SRS so s tem odpravili kapitalsko metodo in predvidevajo obravnavanje vsakršnih dobičkov popolnoma ločeno od knjigovodske vrednosti naložbe. Posledično to pomeni, da prejete dividende na bilančni datum ne morejo vplivati na knjižno vrednost delnice, ki bi lahko bila povečana za prejete dividende.

V praksi se zaradi prehoda na nove SRS dostikrat pojavlja širše vprašanje vpliva prehoda na računovodske izkaze. Prvo vprašanje naprimer je, ali so razlike ki izvirajo iz spremenjenih določil tako velike, da bi uporaba novih določil pomembno vplivala na računovodske izkaze podjetij in bi s tem bila otežena primerjava. Druga posledica spremembe SRS so naprimer tudi učinki prehoda, ki privedejo do različnih računovodskih izkazov na zaključni datum in otvoritveni datum (naprimer izločanje prejetih dobičkov v primeru naložb v delnice obvladovanih podjetij), pri čemer se je potrebno vprašati o smiselnosti časovne primerjave računovodskih izkazov. Tretje vprašanje, ki se pojavi, je tudi, ali računovodski izkazi, sestavljeni po SRS 2006 namesto po SRS 2001, podajajo bolj ali manj resnično ter pošteno sliko o poslovanju podjetja in vrednosti izkazanih sredstev.

Ker predstavlja področje finančnih naložb enega najzahtevnejših področij na področju računovodenja, je v prihodnje mogoče pričakovati največ dodatnih sprememb in dopolnitev ravno na tem standardu. Vprašanje je le, ali se bo standard 3 (SRS 2006) približeval mednarodnim standardom, mogoče v celoti prevzel določila mednarodnih standardov ali pa bo uveljavil rešitve, ki so mogoče bolj primerne za karakteristike slovenskega gospodarskega okolja. Razvoj računovodskih standardov je vsekakor odvisen tudi od razvoja gospodarskega okolja in finančnih trgov, ki v Sloveniji zaenkrat še ne ponujajo tolikšnega števila finančnih instrumentov kot v tujini in zato uvedba »naprednih« metod vrednotenja v praksi mogoče še ni najbolj smotrna in racionalna.

Seznam literature

1. Bertl Romuald: Buchhaltung und Bilanzierungs handbuch. Dunaj : Lexis Nexis, 2004. 546 str.
2. Čuček Renata: Prehod od načela previdnosti k načelu poštene vrednosti. Revizor, Ljubljana, 2001, 1, str. 28 – 43.
3. Geyer Alois et al: Grundlagen der Finanzierung. Dunaj : Linde Verlag Wien, 2006. 349 str.
4. Hieng Romana et al: Ponazoritve knjiženj najpogostejših in bolj zapletenih poslovnih dogodkov, Iks, Ljubljana, 29 (2002), 9/10, str. 7 – 213.
5. Hočevar Marko, Igličar Aleksander, Zaman Majda: Osnove računovodstva. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 469 str.
6. International financial reporting standards, including international accounting standards with interpretations as at 1.january 2005. London : International accounting standards board, 2005, 2301 str.
7. Odar Marjan: Spremembe SRS 3 - finančne naložbe. Iks, Ljubljana, 33 (2006), 9/10, str. 100 – 124.
8. Odar Marjan: Računovodske rešitve pri pridobivanju, odtujevanju in umikanju lastnih delnic in lastnih poslovnih deležev. Revizor, Ljubljana, 2003, 2, str. 37-60.
9. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2005.
10. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Splošni del. Ljubljana : Zveza računovodij in revizorjev Slovenije, 2004. 814 str.
11. Turk Ivan, Kavčič Slavka, Kokotec-Novak Majda: Poslovodno računovodstvo. 2. izd. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1998. 620 str.
12. Turk Ivan: Spremembe in dopolnitve slovenskih računovodskih standardov. Revizor, Ljubljana, 2005, 7/8, str. 58-193.

Seznam virov

1. Finance on net. [URL: www.finance-on.net], 11.2.2006.
2. Standardsetter. [URL: www.standardsetter.com], 11.2.2006.
3. Ljubljanska borza. [URL: www.ljse.si], 11.2.2006.
4. Financial accounting standard board. [URL: www.fasb.org], 22.2.2006.